

3—6 mars

Debatter m. m.

	Sid.
Onsdagen den 4 mars	
Svar på interpellation av herr Larsson, Thorsten, ang. översiktskartor utvisande gällande fastighetsindelning i Malmöhus län	4
Valsystemet vid andrakammarval	6
Anslag under tredje huvudtiteln:	
Utrikesförvaltningen	7
Om anslag för hemtransport av utomlands avlidna svenska medborgare	8
Sverige-resor för svenskamerikaner	10
Upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor	15
Ersättning till städerna för mistad tolag	17
Beskattningen av varulotterier	19
Avdragsrätt vid beskattningen för kostnader vid aktiebolagsbildning	20
Åtalsplikten beträffande unga lagöverträdare	22
Om utredning rörande verkskyddets finansiering	26
Procentsatsen för uttag av ATP-avgift	27
Om höjning av karensbeloppet för rabatterade läkemedel, m. m.	31
Om förtidspensionering av vissa skogsarbetare	34
Inkomstprövningen för hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg inom folkpensioneringen	37
Maximeringen av kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen	42
Om obligatorisk bostadsförmedling	47

Samtliga avgjorda ärenden

Onsdagen den 4 mars

	Sid.
Konstitutionsutskottets utlåtande nr 1, ang. ändring i lagen om kommunalförbund	6
— nr 2, ang. förslag till lag med vissa bestämmelser om val till riksdagens andra kammare för perioden 1965—1968	6
Statsutskottets utlåtande nr 3, ang. utgifterna inom utrikesdepartementets verksamhetsområde	7
— nr 7, ang. utgifterna inom finansdepartementets verksamhetsområde	17
— nr 31, ang. ytterligare svensk kapitalinsats i Internationella utvecklingsfonden (IDA)	18
Bevillningsutskottets betänkande nr 6, om ändring av reglerna för beskattning av realisationsvinst vid försäljning av egnahem ..	18
— nr 9, ang. beskattningen av varulotterier	19
— nr 11, ang. avdragsrätt vid beskattningen för kostnader vid aktiebolagsbildning m. m.	20
— nr 15, ang. ändrad lydelse av punkt 5 av anvisningarna till 35 § kommunalskattelagen, m. m.	22
— nr 16, ang. ändrad lydelse av 53 § 4 mom. och punkt 10 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen, m. m.	22
Första lagutskottets utlåtande nr 3, ang. införande av brottsbalken m. m.	22
— nr 4, ang. fortsatt giltighet av lagen med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål så ock angående ändring i samma lag	26
— nr 5, ang. vigselrätten för vigselförrättare vid kyrklig vigsel ..	26
— nr 6, om utredning rörande barnavårdsmannainstitutionen ..	26
— nr 7, ang. aktiebolags redovisningsskyldighet	26
Andra lagutskottets utlåtande nr 3, om utredning rörande verksamhetens finansiering	26
— nr 4, ang. procentsatsen för uttag av ATP-avgift	27
— nr 5, om höjning av karensbeloppet för rabatterade läkemedel, m. m.	31
— nr 6, ang. ändring i lagen om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror, m. m.	34
— nr 7, om förtidspensionering av vissa skogsarbetare	34
— nr 8, ang. inkomstprövningen för hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg inom folkpensioneringen	37
— nr 9, ang. maximeringen av kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen	42
Tredje lagutskottets utlåtande nr 3, om domstolsprövning av kortkortsindragning	47
— nr 4, om obligatorisk bostadsförmedling	47
— nr 5, om åtgärder mot störande nöjeskörning i tätorter	50

Tisdagen den 3 mars

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Justerades protokollen för den 25 och den 26 nästlidne februari.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1964/65 inom civildepartementets verksamhetsområde;

nr 65, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde;

nr 66, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64, i vad propositionen avser utrikesdepartementets verksamhetsområde;

nr 67, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde;

nr 68, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde;

nr 69, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde;

nr 70, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda fram-

ställning angående stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1964/65;

nr 71, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående frågor om befrielse från ersättningskyldighet till kronan m. m.;

nr 72, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning till Ruth Maria Erneberg m. fl.; och

nr 73, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående frågor om befrielse från ersättningskyldighet till kronan.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 55, med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1964/65; och

nr 56, angående lån till Svenska vanförevårdens centralkommitté för vissa byggnadsarbeten.

Föredrogos och bordlades ånyo konstitutionsutskottets utlåtanden nr 1 och 2, statsutskottets utlåtanden nr 3, 7 och 31, bevillningsutskottets betänkanden nr 6, 9, 11, 15 och 16, första lagutskottets utlåtanden nr 3—7, andra lagutskottets utlåtanden nr 3—9 samt tredje lagutskottets utlåtanden nr 3—5.

Anmälades och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 48, angående reformering av socionomutbildningen;

nr 51, angående byggnadsarbeten i Malåträsk för Sveriges geologiska undersökning;

nr 54, angående godkännande av avtal med Stockholms stad rörande vissa markbyten m. m.; och

nr 58, med förslag till lag angående ändring i lagen den 17 maj 1963 (nr 114) om semester, m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.04.

In fidem

K.-G. Lindelöw

Onsdagen den 4 mars

Kammaren sammanträdde kl. 10.00.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 76, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med vissa bestämmelser angående seminverksamhet bland får.

Ang. översiktskartor utvisande gällande fastighetsindelning i Malmöhus län

Herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet **HOLMQVIST**, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Thorsten Larssons den 11 februari framställda interpellation angående översiktskartor utvisande gällande fastighetsindelning i Malmöhus län, erhöll ordet och anförde:

Herr talman! Herr Thorsten Larsson har frågat *dels* om jag uppmärksammat den stora brist på för olika slag av samhällsplaneringsarbete erforderligt kartmateriel, som föreligger i vissa delar av landet, *dels* om jag vill vidta åtgärder i syfte att genom personalförstärkningar till lantmäteriet göra det möjligt att upprätta vissa översiktskartor.

Upprättande av ny ekonomisk karta för den i interpellationen åsyftade delen av landet, Malmöhus län, ryms inte

inom det av 1961 års riksdag godkända programmet för kartverkets kartläggningsarbeten fram till och med 1970. Sedan 1961 har visserligen skett ej obetydliga förstärkningar av kartverkets kapacitet, men det torde såvitt nu kan bedömas i allt fall inte vara möjligt att färdigställa ny ekonomisk karta över berörda län förrän efter 1970.

Såsom framhållits i interpellationen pågår vid länslantmäterikontoret i Malmöhus län upprättande av översiktskartor över fastighetsindelningen, vilka även kan användas som underlag för planering av olika slag. Lantmäteriet har många andra angelägna arbetsuppgifter. Det ankommer på lantmäteristyrelsen att ta ställning till möjligheterna att inom ramen för tillgängliga personalresurser intensivifiera arbetet med översiktskartorna.

Med detta, herr talman, anser jag mig ha besvarat herr Larssons interpellation.

Herr LARSSON, THORSTEN, (cp):

Herr talman! Jag vill gärna till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet Holmqvist framföra mitt tack för svaret på interpellationen. Svaret innehåller en bekräftelse på vad man kunde befara, nämligen att den nya ekonomiska kartan inte kan bli tillgänglig för Malmöhus län förrän en bit in på 70-talet. Herr talman! Det är faktiskt mycket svårt, ja nära nog omöj-

Ang. översiktskartor utvisande gällande fastighetsindelning i Malmöhus län

ligt att under ytterligare tio år klara sig med en ekonomisk karta som daterar sig till omkring 1917 i ett län med en sådan väldig expansion i fråga om byggenkap, inflyttning m. m. som här nu pågår. Detta är förhållanden som statsrådet lokalt säkert känner till lika bra som jag gör.

Förra tisdagen var det en större regionplanekonferens i Lund. Vid denna betonades mycket starkt svårigheten med det inaktuella kartmaterialet.

Som jag framhållit i interpellation har överlantmätaren i länet sedan ett par år låtit utföra kartritning för en ny ekonomisk karta. Detta göres efter samma system och med samma ritmaner som hos kartverket. När detta blir gjort behöver alltså ritningarna inte utföras på annat sätt. Kruxet är emellertid att tillgängliga resurser är för knappa för att detta arbete skall kunna göras inom rimlig tid. Nu användes två kartriterskor för att göra arbetet färdigt för länet, och detta tar då en tid av 15 år. Hade anslaget bara räckt till ytterligare två, skulle man kunnat bli färdig under 60-talet.

Får jag därför tolka den sista satsen i svaret så, att lantmäteristyrelsens ram och tillgängliga resurser bör kunna göra det möjligt att bisträcka lantmäteriet i detta län, så att denna i mitt tycke mycket rimliga begäran kan villfaras?

Herr talman! Jag vill än en gång betona, att detta är ett arbete som på inga vis vållar någon merutgift för statsverket på längre sikt. Frågan är endast om vi kan sätta in denna lilla merutgift nu och få besvärligheten med den inaktuella fastighetskartan avhjälpd inom en näraliggande framtid.

Med detta ber jag att än en gång få tacka för svaret.

Herr statsrådet HOLMQVIST:

Herr talman! Herr Thorsten Larsson förmodade att även jag kände till förhållandena i Malmöhus län, och jag är väl medveten om att det finns starka

önskemål inom länet om en sådan förstärkning som herr Larsson har talat om. Men jag vill gärna i detta sammanhang säga, att det också föreligger framställningar från andra håll om att lantmäteriet skall göra ökade insatser för att tillgodose föreliggande intressen. Vi har dock bara en viss ram att röra oss inom. Därför vore det fel om jag utan vidare sade, att det bör vara möjligt att tillgodose Malmöhus läns intresse framför andra.

Det rätta hade väl varit, herr Larsson, att denna fråga blivit föremål för en motion. Då hade det varit möjligt för utskottet att behandla den i anslutning till att man tar ställning till lantmäteriets personalorganisation och resurser i övrigt.

Herr LARSSON, THORSTEN, (cp):

Herr talman! Det är alldeles givet att det är en bedömningsfråga, huruvida ramen räcker till detta ändamål. Orsaken till att jag väckte interpellationen var att jag ville försöka så snabbt som möjligt aktualisera denna fråga, som jag tror är betydelsefull, vilket jag än en gång vill betona. Malmöhus län har nu rätt stora problem på detta område. Dagliga problem inom olika institutioner uppkommer på grund av att vi har detta gamla kartmaterial. Vi vet, som herr statsrådet själv sagt i interpellationssvaret, att kartverket inte kan komma med sin kartritning över länet förrän någon gång in på 70-talet. Under sådana förhållanden tycker jag det är en rätt rimlig begäran från Malmöhus läns lantmäterikontor om resurser till ytterligare två kartriterskor. Jag tror man är nöjd med detta, och därför menar jag att det kanske vore möjligt att tolka svaret så, att det går att vidga ramen det lilla stycke som behövs för att sådana resurser skall kunna beviljas.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Ang. valsystemet vid andrakammarval

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 48, angående reformering av socionomutbildningen;

nr 51, angående byggnadsarbeten i Malåträsk för Sveriges geologiska undersökning; och

nr 54, angående godkännande av avtal med Stockholms stad rörande vissa markbyten m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 58, med förslag till lag angående ändring i lagen den 17 maj 1963 (nr 114) om semester, m. m.

Vid förnyad föredragning av konstitutionsutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen den 31 maj 1957 om kommunalförbund, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. valsystemet vid andrakammarval

Föredrogs ånyo konstitutionsutskottets utlåtande nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag med vissa bestämmelser om val till riksdagens andra kammare för perioden 1965—1968 även som en i ämnet väckt motion.

Till konstitutionsutskottets handläggning hade båda kamrarna den 24 januari 1964 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition nr 29, vari Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga i utlåtandet intaget förslag till lag med vissa bestämmelser om val till riksdagens andra kammare för perioden 1965—1968.

Kungl. Maj:ts förslag innebar, att det nuvarande provisoriska valsystemet vid andrakammarvalen skulle gälla för ytterligare en mandatperiod. Lagförslaget anknöt till den särskilda lag, som

antogs år 1952, och avsåg val och särskilda röstsammanräkningar för besättande av plats i andra kammaren för perioden 1965—1968. Liksom 1952 års lag innebar förslaget, att endast en väljarbeteckning skulle få användas samt att mandaten skulle fördelas mellan partierna efter uddatalsmetoden med första divisorn jämkad till 1,4.

I samband med propositionen hade utskottet till behandling förehaft en i anledning av densamma inom andra kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 789, av herr *Hagberg m. fl.*, vari hemställt, dels att riksdagen i skrivelse till regeringen måtte begära skyndsamt förslag till ny vallag för val till riksdagens andra kammare, vilken lag skulle trygga en demokratisk, proportionell och fullt rättvis fördelning av mandat i enlighet med varje i valet deltagande partis röstsiffra, dels ock, som en följd härav, att propositionen nr 29 måtte avslås.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt,

1) att riksdagen, med bifall till förevarande proposition nr 29, måtte antaga i utlåtandet infört förslag till lag med vissa bestämmelser om val till riksdagens andra kammare för perioden 1965—1968;

2) att motionen II: 789, i den mån den icke blivit besvarad genom vad utskottet under 1) hemställt, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Herr LAGER (k):

Herr talman! Detta förslag innebär att det nuvarande sammanräkningssystemet vid val till riksdagens andra kammare förlänges ytterligare en period. Detta system är inte rättvist, och orättvisan drabbar framför allt det parti jag tillhör, som inte får mandat i förhållande till röstetalen i hela landet. Om nu detta förslag går igenom — och det finns väl ingen anledning att förmoda motsatsen — innebär det att den riks-

dag, som mänskligt att döma skall besluta om författningsreformen, som varit ute på remiss och nu börjar bearbetas i departementen, kommer att sammansättas enligt dessa orätfärdiga grunder.

Vi menar, att man borde kunna göra om vallagen så att den gav en större proportionell rättvisa — även om millimeterrättvisan inte är möjlig att uppnå — och det är detta vi har föreslagit i motionen II: 789.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till denna motion.

Herr PETERSSON, GEORG, (s):

Herr talman! Bifall till motionen skulle innebära, att vi fick gå tillbaka till det s. k. d'Hondtska systemet vid nästa val, och vad jag förstår låter det sig väl knappast göra. Utskottets förslag innebär att man förlänger den provisoriska lagen ytterligare en valperiod.

Jag yrkar, herr talman, bifall till utskottets förslag.

Herr LAGER (k):

Herr talman! Det måtte väl vara ett misstag från utskottets ärade talesman att man till höstens val skulle tillämpa ett annat sammanräkningsförfarande än det som nu gäller. Det är ju inte alls säkert att man skall gå tillbaka till det d'Hondtska systemet. Man kan ju räkna fram andra system som ger större rättvisa åt partierna och verkligen bekräftar att rösträtten är allmän och lika.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på bifall till den i ämnet väckta motionen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Anslag till utrikesförvaltningen

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1964/65 inom utrikesdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner.

Punkten 1

Anslag till utrikesförvaltningen

I propositionen nr 1 hade Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 3 januari 1964, föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för utrikesförvaltningen, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för utrikesförvaltningen att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1964/65, dels ock till Utrikesförvaltningen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 39 350 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet till behandling förehäft en inom andra kammaren av herr *Hagberg m. fl.* väckt motion (II: 427).

Utskottet hade i den nu föredragna punkten på återopade grunder hemställt,

I. att riksdagen måtte

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för utrikesförvaltningen, som föranledes av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 3 januari 1964;

b) godkänna under punkten införd avlöningsstat för utrikesförvaltningen att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1964/65;

c) till Utrikesförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 39 350 000 kronor;

Om anslag för hemtransport av utomlands avlidna svenska medborgare

II. att motionen II: 427 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Herr **BOHEMAN** (fp):

Herr talman! Jag skulle bara vilja göra ett par allmänna anmärkningar i frågan om utgiftsstaten för tredje huvudtiteln.

Ett av de enligt min uppfattning mest betydelsefulla reformförslag som den kommitté som tillsattes för att föreslå omorganisation och rationalisering av utrikesförvaltningen avgav och som även godkändes av riksdagen föregående år gällde fastställande av ett nytt rekryteringssystem för utrikesförvaltningen, varigenom ett enligt min och enligt kommitténs enhälliga uppfattning bättre underlag för rekryteringen skulle skapas. Å ena sidan skulle rekryteringsunderlaget vidgas och tjänsterna göras lättare tillgängliga för olika kategorier, å andra sidan ville man säkerställa att utrikesdepartementet fick en effektiv personal.

Vid detta tillfälle skulle jag vilja uttrycka den förhoppningen, att denna reform måtte genomföras så snart det är möjligt. Jag vet att det på vissa håll finns betänkligheter mot densamma, men det förefaller mig ytterst önskvärt att riksdagens intentioner i detta hänseende verkligen fullföljs så snart det låter sig göra.

Den andra lilla reflexion jag skulle vilja göra är att man vid studium av årets statskalender slås av att det vilar ett nästan sydamerikanskt drag över utrikesdepartementet i så måtto att ett stort antal personer med titeln ambassadör numera tjänstgör inom utrikesförvaltningen. Jag påpekar inte detta på grund av någon avundsjuka eller oro över inflation i den titel jag själv brukar bära. För några år sedan infördes titeln utrikesråd för alla avdelningschefer och högre befattningshavare inom utrikesdepartementet. Nu har man för-
anletts — jag vet inte av vilken orsak — att tillägga nästan var och en titeln ambassadör. Jag tycker det verkar en

aning löjligt. Följaktligen skulle jag vilja hemställa, att denna praxis inte utbreder sig så, att också alla byråchefer och byråsekreterare får samma titel.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i den nu ifrågavarande punkten hemställt.

Punkterna 2—18

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 19

Om anslag för hemtransport av utomlands avlidna svenska medborgare

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska medborgare för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet till behandling förehåft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Lager* och *Adolfsson* (I: 61) samt den andra inom andra kammaren av fru *Ryding* och herr *Hermansson* (II: 81), i vilka motioner hemställt, att riksdagen i skrivelse till regeringen måtte anhålla, att förslag skulle föreläggas riksdagen om beviljandet av lämpligt avvägt förslagsanslag, avsett för ändamål som i motionerna berörts. Motionerna avsågo i huvudsak, att anslag skulle anvisas för att kunna förskottera utlägg för balsamering och hemtransport av utomlands avlidna svenska medborgare.

Utskottet hade i den nu förevarande punkten av angivna orsaker hemställt,

a) att riksdagen måtte till Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska medborgare för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor;

b) att motionerna I: 61 och II: 81 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Om anslag för hemtransport av utomlands avlidna svenska medborgare

Herr LAGER (k):

Herr talman! Vi har till detta års riksdag väckt en motion om att man skulle ställa medel till utrikesdepartementets förfogande för att kunna förskottera vissa utgifter i alldeles speciella situationer som svenska medborgare kan råka uti. Utskottet yrkar nu, låt vara med en ganska välvillig skrivning, avslag på motionen, och jag vill därför med några ord motivera varför vårt yrkande är ställt.

Det är ju rätt många svenskar som reser utomlands nu för tiden, och fler lär det väl bli. Vi måste då också räkna med att dödsfall kan inträffa bland dessa resenärer. De anhöriga till svenska medborgare som avlider i utlandet kan ofta bli ställda i ganska svåra situationer när det till sorgen över de avlidna kommer också ekonomiska besvärigheter. Om t. ex. en i utlandet avliden skall transporteras hem till Sverige, måste man underkasta sig de lagar och bestämmelser som gäller i det land där vederbörande har avlidit. Jag känner till ett fall som timade för bara några månader sedan, när en ung svensk forskare efter ett års arbete i Förenta staterna på hemvägen slog sällskap med en kamrat och omkom vid en bilolycka i Brasilien. Hans föräldrar ville gärna ha hem hans stoft. Det kunde de få, men de tvingades att med 36 timmars varsel deponera 8 000 kronor i utrikesdepartementet för att täcka kostnaderna för hemtransporten. För folk som har det gott ställt är väl sådant inte något problem, men för vanliga människor är det inte enkelt att skaka fram en så stor summa med så kort varsel. Vi avser med detta förslag att utrikesdepartementet skulle ha möjlighet, inte att betala sådana transporter, men att förskottera kostnaderna för att inkassera pengarna av vederbörande anhöriga i efterskott.

Nu sägs det att hela saken ligger under prövning. Vi kan väl därför vänta ett förslag från regeringen, och statsutskottet lär väl inta en annan hållning

till det förslaget än till en enskild motion.

Jag kan, herr talman, i detta sammanhang inte underlåta att påpeka den skillnad i uppfattning som statsutskottet ådagalägger i denna sak, där det ju inte är fråga om några extra statsutgifter, utan fråga om att förskottera enskilda människors utgifter, och på en annan punkt i samma utlåtande, där utskottet välvilligt har behandlat ett förslag om att anslå 800 000 kronor för att till Sverige inbjuda 100 svenskamerikaner och amerikaner på en rundresa.

Jag ber att få yrka bifall till motionen.

Herr andre vice talmannen IVAR JOHANSSON (cp):

Herr talman! Det ligger naturligtvis en del i vad herr Lager har sagt här om svårigheterna för de efterlevande att klara upp situationen när svenskar avlider i utlandet. Utskottet har ju behärskat detta och hänvisar till att denna fråga sannolikt i en snar framtid kommer att lösas i en eller annan form. Utskottet framhåller att fall förekommit, där efter konseljbeslut respektive beslut av utrikesministern efter samråd med regeringens övriga ledamöter medgivits, att kostnaderna i samband med balsamering och flygtransport av avlidna svenska medborgare från utlandet till Sverige fått förskottsvis bestridas av statsmedel. Dessa beslut har dock icke haft prejudicerande verkan. Nuvarande ordning är därför kanske inte helt tillfredsställande.

Utskottet konstaterar vidare i detta sammanhang, att utrikesdepartementet har sin uppmärksamhet riktad på problemet och prövar detsamma. Man har därför anledning tro att denna fråga skall kunna lösas i samklang med de föreskrifter som gäller för socialhjälp jämlikt 1956 års lag om socialhjälp samt andra hithörande föreskrifter.

När nu frågan är under prövning, finns det faktiskt ingen anledning för

Anslag till Sverige-resor för svenskamerikaner

utskottet att ta ställning till motionen på annat sätt än som här har föreslagits. Det brukar vi ju aldrig göra när en fråga ligger under utredning.

Med dessa ord, herr talman, ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talman, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner komme att framställas särskilt beträffande vartdera momentet av utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan.

På gjord proposition bifölls vad utskottet i mom. a hemställt.

Sedermera gjordes enligt de rörande mom. b framkomna yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på bifall till motionen I: 61; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkten 20

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 21

Anslag till Sverige-resor för svensk-amerikaner

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 4 379 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet till behandling förehäft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Näsström m. fl.* (I: 62) och den andra inom andra kammaren av herr *Lindahl m. fl.* (II: 77), i vilka motioner hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om åtgärder för att i motionernas anda och parallellt med USA-kampanjen »Meet Modern Sweden» inbjuda ett hundratal svensk-

amerikaner och amerikaner av svensk härstamning att förslagsvis sommaren 1965 göra en månadslång resa i Sverige, och att svenska staten intill ett belopp av 8 000 svenska kronor per person måtte förbinda sig att svara för de kostnader, som voro förenade med denna resa, samt att riksdagen för detta ändamål måtte bevilja ett tilläggsanslag för sverigeeinformation i USA på förslagsvis 800 000 kronor,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Wachtmeister m. fl.* väckt motion (II: 188), vari föreslagits, att riksdagen skulle besluta, att av anslaget till Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige skulle utgå ett bidrag av 10 000 kronor till Bernadottemuseets verksamhet.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten hemställt, att riksdagen måtte

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 62 och II: 77 samt II: 188, samtliga motioner såvitt nu vore i fråga, till Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 4 379 000 kronor;

b) i anledning av motionerna I: 62 och II: 77 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet i punkten anfört;

c) i anledning av motionen II: 188 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet i punkten anfört.

I sitt yttrande över motionerna I: 62 och II: 77 hade utskottet bland annat ansett, att motionärernas förslag borde vägas mot andra åtgärder beträffande upplysningsverksamheten om Sverige. Utskottet hade därvid anledning förutsetta, att förslaget skulle prövas av en år 1962 förordnad särskild rådgivare i upplysningsfrågor och en samma år tillkallad upplysningsberedning.

Reservation hade anmälts av herr *Näsström* och herr *Petterson* i Degerfors, vilka dock ej antytt sin mening.

Anslag till Sverige-resor för svenskamerikaner

Herr NÄSSTRÖM (s):

Herr talman! På denna punkt har statsutskottet haft att ta ställning till ett motionspar angående anslag för att bereda ett antal svenskamerikaner möjlighet att företa en resa i Sverige.

Utskottet — kanske vi skall säga första avdelningen — har behandlat motionerna välvilligt i sin skrivning, ehuru utskottet inte tillstyrkte klämman. Jag vill fästa uppmärksamheten på vad utskottet där skriver, nämligen: »Utskottet anser initiativet intressant och att tanken i en eller annan form kan vara värd beaktande. Fr. o. m. innevarande år och tre år framåt pågår en speciell USA-kampanj 'Meet modern Sweden' för att förstärka Sverige-informationen i Amerikas förenta stater. Det är möjligt, att det i motionerna framförda förslaget kan utgöra ett led i ifrågakampanjen. Givetvis bör förslaget vägas mot andra åtgärder beträffande upplysningsverksamheten om Sverige. Utskottet har anledning förutsätta, att förslaget prövas av den tillsatte särskilde rådgivaren i upplysningsfrågor och upplysningsberedningen. Några medel för ändamålet torde därför icke nu böra anvisas. Utskottet anser dock, att riksdagen bör i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet sålunda anfört.»

Jag vill poängtera att detta är en ganska osedvanlig skrivning från statsutskottets sida, och för den är vi motionärer naturligtvis tacksamma. Vi vill framhålla att alla som har rest i Förenta staterna nog har träffat på en eller flera svenskamerikaner, som har haft en enda from önskan att än en gång i livet kunna få komma och titta på gamla Sverige. Vi tror för vår del att det skulle vara en god PR-verksamhet, om dessa tankegångar kunde realiseras. Jag förstår mycket väl att utredningsmannen och de som skall syssla med denna fråga kommer att få en mycket svår uppgift. De skulle kanske kunna använda en känd slogan, »Hela världen är vårt arbetsfält». Pengarna skall

räcka till allt möjligt, och vi är inte främmande för den saken. Det tillskott på 1 miljon kronor, som föreslås för i år, torde därför vara mycket välkommet. Vi tror att denna idé skulle få en mycket stor betydelse, utöver de andra möjligheter som man har på detta område, och att pengarna skall kunna användas på bästa sätt. Vi vill gärna hoppas att denna verksamhet, kanske i någon mindre skala, skall kunna prövas redan i år, och det är naturligtvis vår förhoppning att anslaget skall kunna ökas om för undan, så att det skall bli möjligt att kunna fortsätta på den här vägen.

Jag har velat framhålla dessa synpunkter, och jag förstår mycket väl den situation som avdelningen varit i när den behandlat motionerna. Vi motionärer är tacksamma för utskottets skrivning, framför allt för slutet av det jag nyss citerade, när utskottet säger: »Utskottet anser dock, att riksdagen bör i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet sålunda anfört.»

Jag har, herr talman, inget speciellt yrkande, utan jag hoppas att denna idé skall vinna framgång undan för undan.

I herr Näsströms yttrande instämde fru Nilsson (s) samt herrar Åke Larsson (s), Magnusson (s), Hedström (s), Wirmark (s), Mossberger (s) och Damström (s).

Herr LAGER (k):

Herr talman! Med herr talmannens tillåtelse vill jag bara ställa en fråga till herr Näsström. Har man tänkt sig en behovsprövning för dessa amerikaner, som skall bjudas in å 8 000 kronor per styck, innan inbjudan sker?

Herr NÄSSTRÖM (s):

Herr talman! Som bekant har vi ungefär en miljon svenskar i Förenta staterna, och det är naturligtvis inte alls meningen att vi skulle kunna låta denna miljon människor resa hem till Sve-

Anslag till Sverige-resor för svenskamerikaner

rige. Det gör självfallet att det måste bli en behovsprövning. Det finns ju många i Amerika som på grund av sjukdom, olycksfall eller andra omständigheter inte har kunnat komma i samma ekonomiska situation som många andra svenskar i Amerika har lyckats göra. Vi har närmast tänkt oss att vår ambassadör i Förenta staterna i samråd med vårt UD skulle välja ut ett antal människor, som skulle vara lämpliga och som gjort sig förtjänta av en sådan här resa.

Herr ANDERSSON, AXEL JOHANES, (fp):

Herr talman! Jag kan hålla med avdelningen om att detta är ett intressant uppslag, och om man lade upp denna historia på rätt sätt, skulle det självfallet kunna bli en, som det modernt heter, stor PR-grej. Om den skall få den effekt som man avser då det gäller upplysningsverksamhet, måste nämligen denna historia följas upp. Motionärerna har tydligen inte tänkt på vad en sådan uppföljning skulle komma att kosta, alltså att man verkligen i Amerika skulle sprida kännedom dels om denna resa och dels om vad dessa hundra, som kommer att bli utvalda, kommer att uppleva i Sverige. Jag tror att man också måste ta i beaktande kostnaderna för den saken, och de kommer säkerligen att bli betydligt större än 800 000 kronor. Jag håller nog med herr Näsström om att den som skall ta ställning till detta har ett rätt besvärligt problem att ta sig an.

Herr BOHEMAN (fp):

Herr talman! Jag har ju en smula erfarenhet av Svensk-Amerika — det torde vara ytterst få svenska sammanslutningar i Förenta staterna som jag inte har besökt — och med allt beaktande av att detta uppslag är besjälade av synnerligen aktningvärdiga motiv och att ett förverkligande av det i och för sig kanske skulle vara en Gudi behaglig

gärning, måste man väl ändå säga att det här begärda anslaget skulle komma att representera en alldeles oproportionerligt stor andel i förhållande till de ytterst knappa medel, som i övrigt finns för Sverige-propaganda i USA.

Dessutom förefaller det mig vara en utomordentligt besvärlig uppgift, som man vill lägga på vår utrikesrepresentation, att utvälja de hundra obemedlade, lyckliga personer, som skulle få komma till Sverige på detta vis. Det finns dock en oerhörd stor svensk-amerikansk befolkning, och man kan befara att detta skulle kunna väcka mer avundsjuka och stridigheter än det skulle göra nytta.

Jag tror för min del att det bästa man kan göra i detta avseende är att inbjuda särskilt kvalificerade svenskamerikaner till studiebesök i Sverige. Sådana som har en speciell förmåga att bland den svensk-amerikanska befolkningen sprida de kunskaper och erfarenheter som inhämtats under besöket i Sverige; ofta råder en viss okunnighet och åtskilliga missuppfattningar bland svensk-amerikanerna om förhållandena i det gamla landet.

Inte sällan kan dessa särskilt kvalificerade svenskamerikaner behöva ekonomisk hjälp för att besöka Sverige, och i så fall skulle det vara utomordentligt väl använda pengar, men jag tror inte på tanken att ett hundratal svenskamerikaner skulle utväljas på detta sätt utan anser att det skall vara selektiva stipendier eller understöd till sådana svenskamerikaner som vid hemkomsten verkligen kan på ett förnuftigt sätt sprida kunskaper om vårt land. Hela denna behovsprövning blir i alla hänseelser en mycket svår och utomordentligt pinsam uppgift för den utrikesrepresentation som skall handha den.

Med stöd av erfarenheterna får jag därför lägga också denna reflexion till de övriga rekommendationer som kommer att sändas till den person vilken skall närmare studera dessa förhållanden.

Anslag till Sverige-resor för svenskamerikaner

Herr NÄSSTRÖM (s):

Herr talman! När herr Boheman talar om kvalifikationerna vill jag säga, att man naturligtvis kan ha olika uppfattningar på den punkten. Jag för min del anser att en hel del av de människor, som i början av detta sekel på grund av svartlistning måste resa till Amerika, har kvalificerat sig för ett sådant stipendium som det här gäller. Vi har stipendier för ungdomsutbyte o. s. v., och jag har aldrig hört att det varit några särskilda svårigheter att välja ut de stipendiaterna. Jag tror inte heller att det skulle bli så svårt för vår ambassadör och övriga tjänstemän i USA att välja ut ett antal sådana här stipendiater. Vill man verkligen en sak, går det att klara den, men saknas viljan är allting svårt; så har det varit i alla tider.

Jag är tacksam för att man erkänner, att själva idén kan övervägas.

Herr Andersson säger att det skulle bli så dyrt att efter besöket kungöra de vunna erfarenheterna. Det tror jag inte på — vi har tidningsorgan däröver som är mycket intresserade av svenska förhållanden, och jag är alldeles övertygad om att de skulle hjälpa till med den saken, liksom vår ambassadör och övriga tjänstemän där ute. Men jag inser att det relativt lilla anslaget på 4,3 miljoner till upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige knappast ger möjligheter för dem, som nu sköter denna verksamhet, att inpassa nya åtgärder på området — det är nog ganska svårt att få dessa pengar att räcka till de åtgärder som redan har vidtagits och skall fullföljas. Det är därför jag hyser förhoppningen att vi successivt skall komma i den ekonomiska ställningen att vi kan öka anslaget enligt riktlinjerna i motionen och därmed bereda dessa människor en glädje, som jag tycker att de så innerligt väl har förtjänat.

Herr MÖLLER (s):

Herr talman! Det ligger naturligtvis mycket av rörande omtanke om förbin-

delserna med den svensk-amerikanska befolkningen bakom motionen. Man kan säga att den i hög grad bärs upp av en sentimental omtanke och av känslan att det svenska samhället bör göra något extra för att bevara kontakten med svenskättlingarna. Men om vi skulle vilja beträda en sådan väg, bör man nog tänka på inte bara den stora svensk-amerikanska befolkningen. Det finns ju svenskättlingar också i många andra länder: vi har en gammal svensk koloni i Brasilien, vi har svenskar i Australien och på åtskilliga andra håll i världen. Det är ganska godtyckligt att välja ut just svenskättlingarna i Nordamerika, även om den gruppen är störst och vi har särskild anledning att beflita oss om förbindelserna med den.

Naturligtvis kan man göra något sådant som motionärerna har förordat, men då bör vi också vara på det klara med att detta i princip är något helt annat än de riktlinjer som hittills varit vägledande för den svenska upplysningsverksamheten i utlandet.

Det sägs här att det skulle kunna bli en fin PR-sak. Det är möjligt att så skulle bli, nämligen i Sverige. Däremot är jag mera tveksam, om det skulle bli en stor PR-sak för Sverige i Amerika. Själva urvalsprincipen, att man skulle sikta till ett hundratal mindre bemedlade bland den svensk-amerikanska befolkningen, innebär också att de hundras möjligheter att sprida vidare upplysning om Sverige skulle begränsas. En sådan urvalsprincip förefaller inte vara den mest effektiva ur PR-synpunkt.

Jag tror att det är riktigt att man i det sammanhang vi nu diskuterar, nämligen anslag till upplysningsverksamhet, accepterar de principer som hittills varit vägledande, d. v. s. att man satsar de begränsade medel som det hela tiden måste bli fråga om på ett sätt som ger största utdelning ur PR-synpunkt för Sveriges vidkommande. Ur den synpunkten, herr talman, ställer jag mig skeptisk till motionärernas uppslag.

Anslag till Sverige-resor för svenskamerikaner

Herr ANDERSSON, AXEL JOHAN-
NES, (fp):

Herr talman! Jag brukar inte gärna vilja tvista med min bäkkamrat, men när han anlägger den synpunkten att människor som emigrerade till Amerika i början på det här seklet skulle ha gjort sig förtjänta av en resa hit för att titta på hur det nu ser ut här i Sverige, måste jag säga att han liksom ändå halkat bort från spåret, ty vad det är frågan om det är upplysningsverksamhet i utlandet. Det väsentliga är alltså vad vi kan få ut av det här försöket för att sprida upplysning i Amerika om förhållandena i Sverige sådana de är nu och inte sådana de var förr.

Herr Näsström säger att det finns många tidningar i Amerika som säkert skulle ta upp den här saken. Nu har jag faktiskt en smula erfarenhet av hur det är att intervjua folk, och jag har väldigt svårt att tänka mig annat än att det skulle vara en rätt otacksam uppgift för en tidningsman att från de personer som det här skulle gälla, som måste vara i 70—80-års åldern, om de lämnade Sverige i början av det här seklet, få sådana uppgifter att han kan bygga upp en artikel som ger en klar bild av förhållandena i Sverige för närvarande. Det var vad jag menade med att man bör tänka på vad avsikten är, nämligen upplysningsverksamhet. Då kan man ju inte välja ut folk på det sättet. Om man valde hundra amerikanska tidningsmän, som kom hit för att titta på förhållandena i Sverige, skulle man ju nå ett helt annat resultat, ty då kan man ju förutsätta att de, när de kommer hem till sina tidningar skulle skriva åtskilliga artiklar. På så sätt skulle man nå en viss effekt med det här anslaget.

Herr NÄSSTRÖM (s):

Herr talman! Vi har gått ut ifrån att det s. k. ordinarie anslaget skall användas ungefär i den stil som herr Andersson nyss talade om. Vi har ingenting

emot, om det kommer hundra amerikanska tidningsmän hit. Jag tror att den som närmast sköter den här verksamheten också är inne på den tankegången. Det anslag vi begärt skulle bli ett plus till det övriga, och vår tanke har varit att göra något för dessa människor som lämnade Sverige för så länge sedan av kanske många olika anledningar. Vi är väl medvetna om att många av dem lämnade Sverige därför att de inte fick sin utkomst här i landet, och det kan ju tänkas att de gjorde andra en viss tjänst genom att inte tävla om de få arbetstillfällen som fanns.

Jag vill emellertid upprepa att det är så här i landet, att vill man ingenting göra, så radar man upp alla svårigheter, men vill man utträtta någonting så är det egendomligt hur flyktiga de svårigheterna är. Det här skulle alltså vara ett plus till det övriga, och jag är alldeles övertygad om att när dessa människor kommer tillbaka till USA efter en sådan här tänkt resa så träffar de bekanta. De är i regel med i föreningar, religiösa samfund och liknande, och jag är förvissad om att de erfarenheter de har gjort i det nya Sverige skulle sprida sig ganska fort.

Herr ANDERSSON, AXEL JOHAN-
NES, (fp):

Herr talman! Om det inte vore fråga om ett anslag under den här punkten utan om ett annat anslag som skulle användas på det sätt som herr Näsström har avsett, nämligen för att möjliggöra för människor som en gång tvingades att lämna Sverige, därför att det var olidliga förhållanden här, att komma hit och titta på hur det ser ut nu, d. v. s. om vi skulle anslå pengar för att liksom visa att vi är beredda att sona vad det här samhället tidigare har brutit, då komme man ju in i en annan situation. Men här är det ju faktiskt fråga om upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige och alltså inte om

Anslag till upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor

det som herr Näsström nu talar om. Skulle det komma fram ett förslag att inbjuda kanske inte hundra men en eller annan av dessa som tvingades lämna Sverige, då skulle jag kanske resonera på samma sätt som herr Näsström, men jag skulle inte kalla det för upplysningsverksamhet.

Herr NÄSSTRÖM (s):

Herr talman! Det är kanske nog diskuterat om den här frågan om de hundra människorna och de 800 000 kronorna. De har ansetts vara ett plus till de övriga åtgärder som vi redan förut har vidtagit och kommer att vidtaga. Tanken var sedan att man skulle kunna sprida ut anslaget över flera år om man ansåg det lämpligt. Jag vill än en gång återkomma till att vi tror att det för de människor som nu inte har kännedom om hur det nya Sverige ser ut skulle vara av stort värde med en sådan resa, och vi tror också att de övriga där ute i Amerika, som resenärerna kommer i kontakt med, får reda på hur det nu ligger till i Sverige. Det är detta som har varit vår strävan.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i den under behandlingen varande punkten hemställt.

Punkterna 22 och 23

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 24

Anslag till upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor för budgetåret 1964/65 anvisa ett anslag av 200 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru Segerstedt Wiberg (I:252)) och den andra inom andra kammaren av fröken Elmén (II:308), i vilka motioner hemställdes, att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t begära omprövning av den föreslagna PR-verksamheten inom NIB:s informationsbyrå, innan ytterligare personal anställdes, samt medgiva, att anslaget till Upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete i utrikespolitiska frågor finge uppräknas från 200 000 kronor till 225 000 kronor, så att de frivilliga organisationerna erhöles 75 000 kronor,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru Segerstedt Wiberg m. fl. (I:264) och den andra inom andra kammaren av herr Svensson i Kungälv m. fl. (II:338), vari föreslagits, att riksdagen skulle besluta inrätta en befattning som forskarassistent vid Utrikespolitiska institutet i lönegrad 23 från och med den 1 juli 1964 och uppräknas anslaget under tredje huvudtiteln med 31 320 kronor,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr Bengtson (I:458) och den andra inom andra kammaren av herr Antonsson (II:548), i vilka motioner anhållits, att riksdagen måtte

1) till Upplysningsverksamhet rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor under tredje huvudtiteln för budgetåret 1964/65 anvisa ett anslag av 250 000 kronor, ävensom

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla,

a) att 100 000 kronor av ovan nämnda anslag måtte utgå som bidrag till Svenska FN-förbundet, samt

b) att frågan om samordning av informationsverksamhet rörande FN:s syfte, organisation och verksamhet måtte utredas i enlighet med vad i motionerna anförts.

Anslag till upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor

Utskottet hade i den nu ifrågavarande punkten på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 252 och II: 308 samt I: 458 och II: 548, samtliga motioner såvitt nu vore i fråga, ävensom motionerna I: 264 och II: 338, till Upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor för budgetåret 1964/65 anvisa ett anslag av 200 000 kronor;

b) i anledning av motionerna I: 458 och II: 548, i vad de icke behandlats under a), i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta föranstalta om en undersökning beträffande frågan om samordning av informationsverksamheten rörande Förenta Nationernas syfte, organisation och verksamhet.

Fru SEGERSTEDT WIBERG (fp):

Herr talman! Jag skall liksom herr Näsström be att få anförda några synpunkter, men jag tror inte att jag skall vålla en sådan debatt med mina synpunkter som han, även om jag inte i likhet med herr Näsström är särskilt nöjd; jag har lyckats att på den här punkten få två motioner avslagna.

Den ena motionen avsåg en forskningsassistent med tanke på freds- och konfliktsforskningen. Där har utskottet ställt sig tämligen välvilligt. Jag beklagar bara att utskottet inte närmare har följt Nordiska rådets arbete. Den utredning som utskottet hänvisar till är egentligen klar. Det kunde danska undervisningsministern, som tagit initiativet, upplysa om inför kulturutskottet vid rådets förhandlingar här i Stockholm. Men på grund av en olyckshändelse har resultatet inte blivit tryckt. Det är annars samma tankegångar där som i motionen, och det skulle vara tråkigt, anser jag, om man med hänvisning till Nordiska rådet skjuter upp frågor som rådet egentligen vill gynna.

I den andra motionen har jag liksom herr Bengtson i Jönköping önskat få till stånd en höjning av anslaget till upplysningsverksamheten om FN. Jag har begärt en höjning till 75 000 kronor, herr Bengtson har gått upp till 100 000. Det är alltså, herr talman, nog så anspråklösa summor det rör sig om, men det är ju tyvärr så att så snart man är anspråklös tycks det vara lättare för utskotten att avslå yrkandena. Vi talar alltid med vackra ord om Sveriges intresse för FN och Sveriges intresse för fredsarbetet, men av någon underlig anledning drar man inte konsekvenserna av de vackra orden och bedriver inte det upplysningsarbete som måste till. Själv tror jag att det är nödvändigt att vi verkligen bedriver upplysningsarbete och att det är beklagligt att man inte vill tillstyrka höjt anslag, i synnerhet som FN:s egen informationsverksamhet kämpar med stora ekonomiska svårigheter.

Man har avstyrkt den föreslagna höjningen och följer departementschefen, som nöjer sig med 50 000 kronor. Utskottet tillstyrker emellertid förslaget i herr Bengtsons motion angående en undersökning om samordning av informationsverksamhet rörande FN:s syfte, organisation och verksamhet. En sådan samordning förekommer nog redan nu. Åtminstone beträffande de frivilliga organisationerna sker den redan. Jag skulle emellertid vilja uttrycka en förhoppning om — och jag hoppas att utskottet också har avsett detta — att man vid undersökningen tar upp även den ekonomiska sidan av upplysningsverksamheten, att man ser över den och inte låter den ständigt hanka fram som nu. Jag tror nämligen att en sådan undersökning kommer att visa att såväl FN-förbundet som de andra fredsorganisationerna behöver och är värda att få ett kraftigare stöd. De och särskilt FN-förbundet representerar faktiskt hela Organisationsverige.

Herr talman! Jag har inget yrkande.

Ang. ersättning till städerna för mistad tolag

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i den nu föredragna punkten hemställt.

Punkterna 25 och 26

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 27

Lades till handlingarna.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1964/65 inom finansdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner.

Punkterna 1—52

Vad utskottet hemställt bifölls.

*Punkten 53***Ang. ersättning till städerna för mistad tolag**

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Ersättning till städerna för mistad tolag för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 41 000 000 kronor.

I förevarande sammanhang hade utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* (I: 536) och den andra inom andra kammaren av herr *Hedlund m. fl.* (II: 662), i vilka motioner hemställdes, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda anslagsäskande.

Utskottet hade i den nu ifrågakommande punkten på åberopade grunder hemställt, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 536 och II: 662, till Ersättning till städerna för mistad tolag för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 41 000 000 kronor.

Reservation hade anförts av herrar *Ivar Johansson, Bengtson, Svensson* i Stenkyrka och *Eliasson* i Sundborn, vilka ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, med bifall till motionerna I: 536 och II: 662, avslå Kungl. Maj:ts förslag om anvisande för budgetåret 1964/65 av ett förslagsanslag av 41 000 000 kronor till Ersättning till städerna för mistad tolag.

Herr BENGTON (cp):

Herr talman! Tolagsersättningen är en besynnerlig gammal kvarleva. Man kan inte begripa varför den fortfarande existerar. Redan det förhållandet att den senaste tolagsersättningen som beslöts beviljades till Södertälje år 1878 talar för att det är någonting mycket egendomligt — någon ny tolagsersättning har inte tillkommit på så lång tid.

Det har varit diskussion om denna fråga så många år, att jag inte nu skall hålla något längre anförande. Jag vill bara konstatera att frågan om tolagsersättningens privilegiekaraktär är omtvistad. Det torde emellertid vara klart att ändringar i tolagsersättningen kan åvägabringas genom beslut av Konungen och riksdagen gemensamt.

Då man i äldre tider beviljade tolagsersättning, föreskrevs i regel att den skulle användas för vissa ändamål, vanligen de ändamål för vilka vederbörande stad hade ansökt om ersättningen. Det var också så att man utövade kontroll över användningen. Den är borta nu — det utövas inte längre någon sådan kontroll.

Jag vill särskilt peka på de mycket stora inkonsekvenser som finns i fråga om tolagsersättningen. Det är nu 50 städer som har stapelstadsrätt i vårt land. Alla dessa är tullhusbyggnadsskyldiga — det är en av motiveringarna för tolagen — men det är bara 37 städer — samtliga har stapelstadsrätt — som har tullhusbyggnadsskyldighet. När man senare har beviljat stapelstadsrättigheter, har man föreskrivit sådan skyldighet,

Ang. ersättning till städerna för mistad tolag

dock utan att vederbörande stad erhållit rätt till tolagsersättning.

Man finner alltså en hel rad inkonsekvenser i fråga om tolagsersättningen, och det är anmärkningsvärt att man under så många år — årtionden och ännu längre — har talat om att tolagsersättningen skulle avskaffas, men visat så pass litet handlingskraft på detta område att denna besynnerliga företeelse fortfarande finns kvar.

Nu har utskottet påpekat att av statsrådsprotokollet framgår att proposition kan förväntas till innevarande riksdag med förslag om en avveckling av vissa av städernas särskilda rättigheter. Jag har inte fått preciserat vad som avses, men man får hoppas att det gäller tolagen och en hel del andra detaljer — i varje fall tolagen.

Herr talman! Med hänsyn till min önskan att tolagsersättningen skall avvecklas snarast möjligt ber jag att få yrka bifall till reservationen.

Herr BOMAN (fp):

Herr talman! Frågan om avvecklingen av tolagsersättningen har ju blivit något av en följetong i riksdagen. Förslaget har förts fram otaliga gånger och avslagits av riksdagen med olika motiveringar. Alla är överens om att det är ett föråldrat system som bör avvecklas — därom råder ingen tvekan.

Frågan har också varit föremål för utredningar. Jag erinrar särskilt om 1955 års stadsutredning, som avgav sitt betänkande år 1962 (SOU 1962: 9). Där förordades en avveckling.

Inom finansdepartementet har den 20 november 1963 upprättats en PM, där man tagit upp frågan om en avveckling under en tidsperiod av 5 år räknat från 1 januari 1965. Promemorian är nu ute på remiss. Statsrådet säger att han, därest remissbehandlingen inte ger anledning till annat, har för avsikt att på grundval av förslagen i promemorian för Kungl. Maj:t sedermera lägga fram förslag om proposition till 1964

års riksdag om en avveckling av vissa av städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten. Med hänsyn till att städerna under år 1965 enligt promemoriaförslaget i princip skall erhålla full kompensation för tolagsersättningen, påverkas anslagsbehovet för nästa budgetår i stort sett inte av ett genomförande av förslaget, säger statsrådet. Han förordar därför ett anslag på oförändrat belopp, 41 miljoner kronor.

Herr talman! Då frågan har avancerat så långt att finansdepartementet nu har en PM ute på remiss och vederbörande statsråd har signalerat att han kommer att förelägga riksdagen förslag om att avveckla tolagen, ber jag att med hänvisning till detta få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på godkännande av den vid punkten avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna 54—69

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 70

Lades till handlingarna.

Vid förnyad föredragning av statsutskottets utlåtande nr 31, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare svensk kapitalinsats i Internationella utvecklingsfonden (IDA), bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 6, i anledning av väckta motioner om ändring av reglerna för beskattning av realisationsvinst vid försäljning av egna-

hem, bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Ang. beskattningen av varulotterier

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 9, i anledning av väckta motioner angående beskattningen av varulotterier.

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 204, av herr *Erik Olsson m. fl.*, och II: 251, av herr *Wahrendorff m. fl.*, hade, utom annat, hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhänga om förslag till sådana ändringar i förordningen om lotterivinstskatt m. m., såvitt gällde varulotterier, att skatten sänktes från 30 till förslagsvis 20 procent av vinstvärdet och nuvarande högsta skattefria vinstvärde höjdes från 100 till förslagsvis 300 kronor.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet av angivna orsaker hemställt, att de likalydande motionerna I: 204, av herr Erik Olsson m. fl., och II: 251, av herr Wahrendorff m. fl., i vad motionerna avsåge den särskilda skatten å vissa lotterivinster, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade avgivits av herrar *Sundin, Vigelsbo* och *Engkvist*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort erhålla den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 204, av herr Erik Olsson m. fl., och II: 251, av herr Wahrendorff m. fl., i vad desamma behandlats i detta betänkande, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhänga om sådana ändringar i förordningen om särskild skatt å vissa lotterivinster, att skatten, såvitt gällde varulotterier, sänktes från 30 till förslagsvis 20 procent av vinstvärdet och att nuvarande högsta skattefria vinstvärde höjdes från 100 till förslagsvis 300 kronor.

Ang. beskattningen av varulotterier

Herr OLSSON, ERIK, (s):

Herr talman! Motionsparet I: 204 och II: 251 har givetvis tillkommit med många organisationers goda minne. Det har faktiskt framförts från många såväl ideella som politiska organisationer och även från sådana med humanitära ändamål på sitt program.

Den allmänna motiveringen för dessa motioner är att trots att de flesta av dessa folkrörelser erhåller bidrag från samhället för sin verksamhet, så räcker dessa resurser inte till för verksamhetens finansiering. Man måste söka sig andra möjligheter till inkomster, och därvidlag erbjuder anordnandet av varulotterier ett betydelsefullt tillskott. Man är dock givetvis beroende av att få dessa lotterier upplagda på ett sådant sätt att de är så lockande som möjligt och ger så goda möjligheter som över huvud taget kan tänkas för att få lotterna sålda. Detta är förutsättningen för att lotterierna skall kunna ge något överskott. Vinstbeskattningen av dessa varulotterier är emellertid konstruerad på ett sådant sätt att den verkar besvärande just i fråga om möjligheterna att få avsättning för lotterna. Skatten utgår liksom när det gäller övriga lotterier med 30 procent av vinstvärdet, men för varulotterierna läggs skatten till vinstvärdet, och följaktligen kommer beskattningen att i praktiken drabba dessa vinster hårdare än i andra lotterier.

Bevillningsutskottet har i sitt betänkande yrkat avslag på motionerna. Den främsta motiveringen härtill är, såvitt jag kan finna, att dessa lotterier från rättvisesynpunkt inte bör erhålla större skattefavörer än andra lotterier.

Det är alldeles klart att lotterianordnarna inte skulle ta illa upp, om de kunde få sådana favörer. Det skulle naturligtvis inkasseras såsom ett erkännande från samhällets sida av deras verksamhet. Motionerna har emellertid inte syftat till detta, utan de har faktiskt syftat till att få rättvisa även i fråga om beskattningen av vinsterna för

Ang. avdragsrätt vid beskattningen för kostnader vid aktiebolagsbildning

varulotterierna. Beskattningen är ändå, som jag ser det, så konstruerad att dessa lotterier får betala betydligt mer än 30 procent i vinstskatt. En vinst t. ex. i penninglotteriet beskattas med 30 procent, och den summan dras av när vinsten betalas ut. I varulotterierna får lotterianordnarna betala in vinstskatten, vilken läggs till vinstvärdet. Därefter beräknas vinstskatten på hela detta totala värde. Det blir faktiskt en vinstskatt även på vinstskatten. Det gör att den faktiska vinstskatten i detta fall uppgår till omkring 40 procent. I våra motioner har vi syftat till att få den oformligheten undanröjd.

Utskottet hänvisar vidare till att det inte har någon större betydelse vilka vinster som erbjuds i dessa lotterier. De som köper lotter gör det av ideella skäl, och vinsterna behöver inte vara särskilt lockande. Efter att ha sysslat med sådana här rikslotterier under några år kan jag försäkra kammaren att så inte är fallet. De flesta människor köper lotter med sikte på att vinna. Man kan lägga märke till att det är ganska svårt att sälja ut ett lotteri, om man har lyckats dåligt med sammansättningen av vinsterna. Även den saken har således sin stora betydelse.

Vi har vidare i motionerna framfört det yrkandet, att stämpelavgiften på lottsedlar skulle upphävas. Utskottet har inte nu tagit ställning till detta, utan har för avsikt att göra det längre fram. Jag hoppas att det ställningstagandet från utskottets sida blir mer positivt än det har varit i fråga om vinstskatten.

Man har också hänvisat till att tombolavinster och smålotterivinster i stort sett är befriade från vinstskatt och att organisationerna alltså har möjlighet att komma undan skatt på detta område. Det skall därvid sägas, att dessa tombolor och smålotterier knappast är något för riksorganisationerna att anordna, möjligtvis för de lokala organisationerna. Möjligheten att finansiera verksamheten den vägen är emellertid även för de lokala organisationerna be-

tydligt mindre än tidigare. Det är svårt att dra ihop den relativt stora publik, som behövs för att köra sådana här tombolor och smålotterier. Förhållandena är inte desamma som i min ungdom, då man kunde bekosta såväl samlingslokaler som föreningsverksamhet genom att anordna stora basarer varje år med tombolor och andra spel. Det går numera inte. Och framför allt kan detta inte ge någonting av värde för riksorganisationerna.

Med hänvisning till det anförda ber jag, herr talman, få yrka bifall till den till utskottets betänkande fogade reservationen.

Herr ERICSSON, JOHN, (s):

Herr talman! Med hänvisning till vad utskottet i sitt betänkande anfört yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt därunder framkomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu föredragna betänkandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid betänkandet avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Ang. avdragsrätt vid beskattningen för kostnader vid aktiebolagsbildning

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 11, i anledning av väckt motion angående avdragsrätt vid beskattningen för kostnader vid aktiebolagsbildning m. m.

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, II: 102, av herr *Regnéll*, hade hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av 29 § 1 mom. av kommunalskattelagen, att stämpel-, registrerings- och andra erforderliga kostnader vid aktie-

Ang. avdragsrätt vid beskattningen för kostnader vid aktiebolagsbildning

bolagsbildning och vid utökning av aktiekapital i fråga om avdragsrätt jämfördes med kostnad för utgivande av obligation.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande betänkandet på anförda skäl hemställt, att motionen II: 102, av herr Regnéll, angående avdragsrätt vid beskattningen för kostnader vid aktiebolagsbildning m. m., icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade anförts av herrarna Gösta Jacobsson, Enarsson, Magnusson i Borås och Björkman, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte i anledning av motionen II: 102, av herr Regnéll, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t snarast måtte framlägga förslag till riksdagen om sådan ändring av 29 § 1 mom. kommunalskattelagen, att stämpel-, registrerings- och andra erforderliga kostnader vid aktiebolagsbildning samt vid utökning av aktiekapital i fråga om avdragsrätt jämfördes med kostnad för utgivande av obligation.

Herr JACOBSSON, GÖSTA, (h):

Herr talman! Nuvarande skattepraxis när det gäller avsaknaden av avdragsrätt för erforderliga kostnader för aktiebolagsbildning är något svårbegripligt. Det finns olika vägar för extern kapitalanskaffning för företagsamheten, antingen lånevägen genom upptagande av obligationslån eller emissionsvägen genom emission av aktier. I det förra fallet medges avdrag för kostnaderna, i det andra fallet tillåtes däremot inte att ett sådant avdrag göres. Det är för all del inte stora pengar det gäller. Kostnaderna vid en aktieemission är förutom registrerings- och stämpelavgifter vissa utgifter för administration, tryckning m. m. Det torde röra sig om högst 2,5 procent av det emitterade beloppet.

Motivet för den ståndpunkt skattepraxis intager har angetts vara, att kost-

naderna för aktiebolagsbildningen ansetts jämförliga med utgifter för förvärvande av en förvärvskälla. Dessa senare utgifter är icke avdragsgilla. Jämförelsen är emellertid något haltande. Den är knappast ens riktig vid ett rent nystartande i aktiebolagsform, då olika slag av initialomkostnader uppstår. Till dessa initialomkostnader hör bl. a. utgifterna för bolagsbildningen. Ofta är det fråga om en ombildning av en bestående firma till aktiebolag. Det kan även vara fråga om nyemission av aktier. I intetdera fallet gäller det förvärvande av en förvärvskälla utan snarare en driftomläggning. Kostnaderna borde därför rimligen kunna hänföras till driftkostnader och såsom sådana vara avdragsgilla.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr ERICSSON, JOHN, (s):

Herr talman! Med anledning av det ärende, som behandlas i föreliggande betänkande, framhöll herr Jacobsson att det här var fråga om relativt små belopp. Jag kan instämma med herr Jacobsson i att så är förhållandet.

Vi har försökt att i utskottets betänkande beskriva den ordning, som nu gäller på denna punkt, och jag hoppas att de som är intresserade av detta spörsmål studerar utskottets skrivning. Där framgår det, som också herr Jacobsson sade, att vad reservanterna menar är att kostnaderna för aktiebolagsbildning borde betraktas såsom driftkostnader och alltså vara avdragsgilla.

Man kan förstå ett sådant intresse, men flertalet människor betraktar inte sakerna på det sätt som reservanterna vill göra. Jämförelsen med obligationslån är ju haltande. Obligationslån är ju lån, och räntekostnader är genomgående avdragsgilla i vår skattelagstiftning. Vidare föreligger den skillnaden, att bolagen egentligen betalar vad aktieägarna borde betala.

Det finns därför inte någon anledning

Ang. åtalsplikten beträffande unga lagöverträdare

att göra någon ändring på denna punkt, och en majoritet inom utskottet har funnit det naturligt att bibehålla den nuvarande ordningen när det gäller dessa skattefrågor.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen i enlighet med därunder förekomna yrkanden gjorde propositioner, först på bifall till vad utskottet i förevarande betänkande hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid betänkandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Jacobsson, Gösta*, begärde voting, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Jacobsson, Gösta*, begärde rösträkning, verkställdes nu voting medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 110;

Nej — 23.

Därjämte hade 6 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Föredrogos ånyo bevillningsutskottets betänkanden:

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av punkt 5 av anvisningarna till 35 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; samt

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 53 § 4 mom. och punkt 10 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Ang. åtalsplikten beträffande unga lagöverträdare

Föredrogos ånyo första lagutskottets utlåtande nr 3, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om införande av brottsbalken m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 29 november 1963 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 10, vilken behandlats av första lagutskottet, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade femtiosex särskilda författningsförslag.

I propositionen hade den av Kungl. Maj:t och riksdagen antagna brottsbalken, vilken utfärdats den 21 december 1962, föreslagits genom särskild promulgationslag träda i kraft den 1 januari 1965. Brottsbalkens påföljdssystem skilde sig i väsentliga delar från strafflagens och förhållandevis omfattande och komplicerade övergångsstadierna hade därför erfordrats. I propositionen hade vidare framlagts förslag till nya lagar, som avsåges träda i kraft

Ang. åtalsplikten beträffande unga lagöverträdare

samtidigt med brottsbalken. Sålunda hade nu gällande bestämmelser om förfarandet i mål mot underåriga lagöverträdare och om eftergift av åtal beträffande ungdomar sammanförts i en lag med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. I denna lag hade även reglerats ett helt nytt rättsligt institut, bevistalan, som innefattade prövning huruvida den som ej fyllt femton år hade begått brottslig gärning. Reglerna om verkställighet av bötesstraff hade gjorts till föremål för en översyn, vilken i vissa avseenden medfört ändringar utöver dem som direkt föranleddes av brottsbalkens ikraftträdande. Bland annat avsåges användningen av förvandlingsstraff bli ytterligare inskränkt. Reglerna hade upptagits i ett förslag till ny lag om verkställighet av bötesstraff. I anslutning till vissa stadganden i brottsbalken och till en av Förenta Nationernas generalförsamling antagen och av Sverige ratificerad konvention om förebyggande och bestraffning av folkmord hade förslag framlagts till lag om straff för sådant brott. Övriga genom propositionen framlagda lagförslag syftade till ändringar i gällande författningar. Viktigast torde vara det förslag som gällde rättegångsbalken. Beslut att ej åtala brott hade föreslagits kunna meddelas i något större utsträckning än som för närvarande vore medgivet. Det hade vidare eftersträfvats att åt vissa komplicerade processuella regler giva större fullständighet och klarhet. I övrigt voro de föreslagna ändringarna väsentligen av lagteknisk natur och hänförde sig bland annat till den förändrade gränsdragningen mellan dagsböter och penningböter, till införandet av fängelse såsom enhetligt frihetsstraff och till den ändrade behandlingen av psykiskt abnorma lagöverträdare.

I samband med propositionen hade utskottet behandlat två i anledning av densamma väckta, likalydande motioner, nr 649 i första kammaren av fröken *Mattson m. fl.* och nr 788 i andra

kammaren av herr *Martinsson m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen vid antagande av Kungl. Maj:ts förslag till lag med vissa bestämmelser om förfarandet beträffande underåriga lagöverträdare såsom motivering till dess § 1 måtte förklara,

att de yngsta lagöverträdarna i princip skulle omhändertagas inom ramen för den sociala barna- och ungdomsvården,

att lagen i enlighet med denna princip skulle givas en generös tillämpning,

att denna generösa tillämpning skulle kunna medföra, att i huvuddelen av antalet fall beslut att ej tala å brottet, skulle kunna fattas,

att en befarad ogynnsam inverkan på den unge av rättegångsförfarandet skulle kunna utgöra skäl för att ej tala å brottet samt

att barnavårdsnämnden vid sitt avgörande av ärenden enligt lagen endast hade att taga ställning till vad som ur nämndens synpunkt kunde anses vara lämpligast för den unges anpassning till samhällets krav.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på åberopade grunder hemställt,

A. att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition, nr 10; samt

B. att riksdagen måtte avslå de i anledning av propositionen väckta motionerna, I: 649 och II: 788.

Reservation hade anmälts av herr *Nilsson, Ferdinand*, vilken likväl ej antytt sin åsikt.

Vid utlåtandet fanns därjämte fogat ett särskilt yttrande av fröken *Bergegren*.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp):

Jag har, herr talman, till detta betänkande fogat en blank reservation, och det gör att jag med några ord vill på några punkter antyda vad jag menar i det sammanhanget.

Ang. åtalsplikten beträffande unga lagöverträdare

Det är klart att när ett stort lagverk föreligger, kan en enskild riksdagsledamot svårigen i varje detalj och framför allt beträffande verket som helhet inta någon annan position än den, som under åratals arbete har skapats och som föreligger i propositionen. Min reservation innebär således i viss mån en anslutning till propositionen, men också ett visst bekännande av en resignation inför möjligheten att förbättra den.

Jag menar, att lagstiftningen när det gäller bestraffande av brott präglas av mycket stor omtanke om brottslingarna och deras vård, men i inte fullt samma omfattning av omtanke om rättsvården. Denna är dock det primära, det väsentliga, och bör därför enligt min uppfattning ägnas särskild uppmärksamhet.

Jag har i detta sammanhang ett par erinringar att göra — inte emot, men vid kanten av vad utskottet säger. Det föreligger en beräkning av åtalseftergifter och dylika saker i utskottets utlåtande på sidan 112. Där rör man sig med relativa tal, procentberäkningar. Men vad säger de relativa talen i fråga om åtalseftergifter annat än att de speglar någonting på ytan av det som är det stora problemet, nämligen det antal brott som måste befordras till laga prövning?

Sedan 1944 har man räknat med en ur många synpunkter kanske naturlig och mänsklig, men i alla fall ur vissa synpunkter diskutabel utveckling mot en mildare straffbedömning och åtalsbedömning. Detta har kommit som en otäck parallellföreteelse — längre vill jag inte gå — till den utveckling som straffregistret visar. För t. ex. 1945 är summan av påföljder och åtalseftergifter 10 142. Siffran uppgår redan för 1960 till 22 936, för 1961 till 24 235 och för 1962 till 25 246 fall. Dessa skrämmande bruttosiffror säger ofantligt mycket mera än procentsatser hit eller dit inom ramen därav.

Undersöker vi antalet villkorliga domar konstaterar vi att de år 1945 uppgick till 3 494, 1960 till 5 891, 1961 till

5 962 och 1962 till 5 990. Stegringen var mycket starkare från 1955 till 1960, då de villkorliga domarna ökade från 4 329 till de nyssnämnda 5 891. Fortsättningen sammanhänger med den förändrade frekvens som föreligger från och med 1959, som har bekymrat några motionärer och föranlett ett särskilt uttalande till utskottets utlåtande.

Jag konstaterar alltså, att trots att en viss ändrad tendens kan skönjas efter 1959, föreligger dock även därefter i bruttosiffrorna en stegring. Samma förhållande kan jag konstatera när det gäller åtalseftergifterna, där vi år 1945 hade 1 161 fall, 1955 det tredubbla eller 3 033, 1960 en stegring till 5 789 och 1962 till 6 614.

Det är en klar stegring, och den säger om rättsvården att det har gått gallet eftersom den visar att brottsfrekvensen stiger samtidigt som en mjukare behandling av brottslingar har kommit i fråga.

Jag skulle vilja säga att jag *tror* att en skärpt bedömning av brottsfallen skulle ha kunnat påverka dessa siffror, men det *vet* jag inte. Jag har en känsla av att det är kusligt, att man samtidigt med en utveckling mot ökad brottslighet konstaterar, att det blivit en utveckling mot försvagat bedömande i enlighet med de gamla bärande principerna »du skall — du skall icke». Jag menar att det är detta värde som får sitta emellan i den föreliggande utvecklingen.

Samtidigt ber jag beträffande ungdomsbrottsligheten att få hänvisa till, att det i många fall kan vara väl befogat och synnerligen motiverat att överlämna unga »lagöverträdare» — propositionen använder det uttrycket, och låt mig acceptera terminologien — till barnvårdsmyndigheterna i stället för till domstol.

Det är kanske möjligt att detta är en rimlig utveckling. Men när man undersöker den saken visar det sig — och det redovisas också i utskottsutlåtandet — att företrädare för riksåklagarämbetet och socialstyrelsen haft överläggningar

Ang. åtalsplikten beträffande unga lagöverträdare

med barnavårdsmyndigheterna i endast de tretton största städerna. Detta är ju ett urval, som måste leda till ett relativt sett missvisande resultat. Om förhållandena i de tretton största städerna är bättre eller sämre än i de många övriga kommunerna vill jag lämna därhän, men jag vill påstå, att barnavårdsnämndernas arbete är *olika* på olika platser. Arbetet är inte detsamma där det är starkt byråkratiserat och ligger i händerna på t. ex. socialassistenter, och exempelvis i många landskommuner, där det handhas mera personligt. Jag vill inte yttra mig om vad som är bättre och vad som är sämre, men det förefaller mig som om det hade varit mycket önskvärt om man kunnat peka på erfarenheter inte bara från de tretton största städerna, utan också ifrån övriga kommuner i landet. Men det kanske kommer så småningom.

Emellertid vill jag tillägga en sak. Siffrorna på brottsfrekvensen i storstäder, t. ex. Stockholm, är mycket höga. Men detta är enligt min mening kanske inte så avskräckande som siffrorna tycks utvisa. Det kan vara betänkligt och allvarligt, men det är inte så att man här bara har att gå efter siffrorna. Det är nämligen så att antalet anmälda brottsfall, särskilt när det gäller förmögenhetsbrott, ofta sammanhänger med frekvensen av inbrottsförsäkringarna. I storstäderna är det vanligare med inbrottsförsäkring, och för att få ut försäkringen måste man göra polisanmälan. Eftersom polisen bara klarar upp en så liten del av de anmälda fallen, kan nog ofta den som inte har inbrottsförsäkring anse det inte mödan värt att besvara polismyndigheterna. Man har ju då ingen direkt bättnad av ett sådant förfaringsätt. Detta gör att siffrorna blir litet missvisande. Efter min erfarenhet är det nog så, i varje fall ute på landet, att om man kan berätta för polisen vad som hänt och vem som gjort det, så klaras brottet upp, men annars så händer det nog också där att man just inte kommer så förfärligt långt. Ibland har

trafikpolisen haft stora framgångar: när de stoppat en bil på grund av någon förseelse i trafiken, har de ibland hittat tjuvgods och dylikt, och då har en och annan förbrytare avslöjats. Men inte heller här är frekvensen särskilt stor och, som sagt, det föreligger ingen större nytta av en anmälan när man inte har försäkrat och polisen inte räcker till.

Dessa anmärkningar vill jag göra, och jag vill betona att det dock är en urgammal grundläggande uppgift för svensk statsmakt, för svensk regeringsmakt, alltifrån begynnelsen av den svenska lagkulturen, att Konungen och med honom de, som handhar dessa uppgifter, lag styrka — d. v. s. upprätthålla lagen — och frid hålla — d. v. s. freda människorna. Det är någonting elementärt. Jag menar därför, att samtidigt som man mjukar upp straffbestämmelserna måste man komplettera detta med en väsentlig utbyggnad av möjligheterna till rättsvård, som skall möjliggöra att fredliga och laglydiga människor kan vara tryggade till person och egendom.

Det är denna grundåskådning, herr talman, som jag har velat ge uttryck åt.

Herr AHLKVIST (s):

Herr talman! Jag vill endast påpeka att utskottet enhälligt tillstyrker bifall till den föreliggande propositionen. Vid utskottets utlåtande är dock antecknade en blank reservation av herr Ferdinand Nilsson och ett särskilt yttrande. Vad en blank reservation innebär har man ju svårt för att utläsa, men när vi nu har lyssnat till herr Ferdinand Nilssons anförande här i kammaren har vi fått klart för oss, att herr Ferdinand Nilssons något avvikande mening berör samma punkt som det särskilda yttrandet, nämligen möjligheten till lagföring av unga lagöverträdare.

Om jag fattade herr Ferdinand Nilsson rätt, menade han att man i större utsträckning borde tillämpa domstols-

Om utredning rörande verkskyddets finansiering

förfarande mot unga lagöverträdare än som förutsättes i propositionen, då det däremot i det särskilda yttrandet hävdas, att man i större utsträckning borde överlämna detta till de socialvårdande myndigheterna.

Båda dessa olika synpunkter har emellertid propositionsförslaget sökt att tillgodose. Man går ut från att i första hand de socialvårdande myndigheterna skall omhänderta ungdomar under 18 år, men här görs en eftergift till herr Ferdinand Nilssons synpunkt, nämligen att i sådana fall, där de socialvårdande myndigheterna av en eller annan orsak icke i tillräcklig grad kan fullgöra sina uppgifter, är domstolsförfarandet öppet; det finns alltså möjlighet till lagföring även av dessa ungdomar.

När man på detta sätt söker beakta två mot varandra stridande synpunkter, är det naturligt att ingendera parten blir helt nöjd. Herr Ferdinand Nilsson är inte helt nöjd från sina utgångspunkter, och motionärerna, på vilkas ståndpunkt det särskilda yttrandet har hängts upp, är inte helt nöjda med tillmötesgåendet mot deras synpunkter. Å andra sidan är avvikelserna mellan de olika meningarna inte större än att båda parter har kunnat ansluta sig till ett yrkande om bifall till propositionen.

Jag vill mot den bakgrunden, herr talman, nöja mig med att yrka bifall till det enhälliga utskottsutlåtandet.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt.

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtanden:

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 21 mars 1952 (nr 98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål så ock angående ändring i samma lag;

nr 5, i anledning av väckt motion angående vigselrätten för vigselförrättare vid kyrklig vigsel;

nr 6, i anledning av väckt motion om utredning rörande barnavårdsmannainstitutionen; och

nr 7, i anledning av väckta motioner angående aktiebolags redovisningskyldighet.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Om utredning rörande verkskyddets finansiering

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 3, i anledning av väckta motioner om utredning rörande verkskyddets finansiering.

Andra lagutskottet hade till behandling förehäft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 295 i första kammaren av herr *Bengtsson m. fl.* samt nr 729 i andra kammaren av herrar *Wahrendorff* och *Magnusson* i Nennesholm.

I motionerna, vilka voro likalydande, hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning av frågan om verkskyddets finansiering i enlighet med vad i motionerna anförts.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att förevarande motioner, I: 295 och II: 729, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade avgivits av fru *Olsson* och herr *Gustavsson* i Alvesta, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss angiven del erhålla den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen med bifall till förevarande motioner, I: 295 och II: 729, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning rörande verkskyddets finansiering.

Fru OLSSON (cp):

Herr talman! Enligt civilförsvarskungörelsen den 27 maj 1960 skall verksskydd organiseras vid anläggning eller byggnad, där det i fredstid är minst 100 personer sysselsatta, om länsstyrelsen finner verksskydd erforderligt och om anläggningen ligger inom område där det föreligger skyldighet att anordna skyddsrum.

Detta verksskydd är företagen skyldiga att planlägga; de är skyldiga att förvara och underhålla materiel men även utbilda verksskyddspersonal. Jag anser det praktiskt lämpligt att företagen planlägger och sköter detta verksskydd, men däremot anser jag att företagen inte bör bära hela kostnaden för detta verksskydd. En del av materielen kan användas även i fredstid, t. ex. brandredskap och sjukvårdsmateriel, och därför är det lämpligt att företagen står för den delen av kostnaderna, men mycket kan företagen inte använda i fredstid, t. ex. den kostnadskrävande utrustningen för gas- och radiagrupperna. Denna del av kostnaden bör därför åvila staten.

Någon exakt uppgift om kostnaderna för verksskyddet finns inte att tillgå, men civilförsvarsstyrelsen beräknar att kostnaden för materiel uppgår till cirka 53 miljoner kronor och den löpande årliga kostnaden till 6 miljoner.

När det inte finns uppgifter om vad hela verksskyddet kostar, är det ännu svårare att bedöma hur stor del av kostnaden som bör bäras av företagen och hur stor del som bör åvila staten. Jag finner det angeläget att dessa frågor skyndsamt utredes, så att det därefter kan bli en rättvis kostnadsfördelning.

Därför, herr talman, yrkar jag bifall till reservationen.

Herr SVENSSON, AXEL, (s):

Herr talman! Reservanten har ju här redogjort för ärendets karaktär. Vad som egentligen skiljer oss åt är att reservanten vill att företagen bara skall

Ang. procentsatsen för uttag av ATP-avgift

behöva bära kostnaderna för sjukvårdsmateriel och en del annan materiel, som man använder i produktionen dagligen och som förslits och måste förnyas, medan staten skall bära kostnaderna i övrigt.

Nu är ju detta inte bara en fråga om fördelning av kostnader, utan också en stor administrativ angelägenhet, och den har vi tagit ställning till i samband med behandlingen av civilförsvarslagen. Vi knäckte principfrågan i det sammanhanget. Det är mot den bakgrunden, som utskottet vidhåller sitt beslut att ingen ändring skall företagas i vad som stadgas i dag i civilförsvarslagen.

Med detta korta anförande, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Ang. procentsatsen för uttag av ATP-avgift

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 4, i anledning av väckta motioner angående procentsatsen för uttag av ATP-avgift.

Andra lagutskottet hade till behandling förehåft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 86 i första kammaren av herr *Jacobsson, Gösta, m. fl.* samt nr 108 i andra kammaren av herrar *Magnusson* i Borås och *Eliasson* i Moholm.

I motionerna, vilka voro likalydande, hade hemställts, att riksdagen måtte antaga i motionerna infört förslag till lag angående procentsatsen för ut-

Ang. procentsatsen för uttag av ATP-avgift

tag av avgift under åren 1965—1969 till försäkringen för tilläggspension.

Motionärernas förslag avsåg, att procentsatsen för avgiftsuttaget skulle fastställas till 7 för ettvarvt av åren 1965—1969. Enligt beslut av riksdagen under år 1963 skulle procentsatsen för uttag av avgift till försäkringen för tilläggspension för vart och ett av åren 1965—1969 utgöra respektive 7 1/2, 8, 8 1/2, 9 och 9 1/2.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att förevarande motioner, I: 86 och II: 108, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade anförts av herrar *Per Petersson* och *Björkman*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen, med bifall till förevarande motioner, I: 86 och II: 108, måtte för sin del antaga i reservationen infört förslag till lag angående procentsatsen för uttag av avgift under åren 1965—1969 till försäkringen för tilläggspension.

Herr **PETERSSON, PER**, (h):

Herr talman! I förevarande utskottsutlåtande behandlas frågan om procenttalet för uttagande av ATP-avgift. Alla vet vi att procentsatsen för ATP-avgiften var föremål för en stor riksdagsdebatt i fjol. Den högermotion, som har givit upphov till både majoritetens utskottsutlåtande och till den av herr *Björkman* och mig till utlåtandet fogade reservationen, innebär att vi fasthåller vid kravet på ett till 7 procent maximalt uttag under åren fram till 1959.

Alla torde vara överens om att det vid bedömningen av de framtida ATP-avgifterna främst är fyra synpunkter som bör beaktas: för det första den försäkringstekniska avvägningen, för det andra den samhällsekonomiska effekten, för det tredje verkningarna på näringsliv och företag och för det fjärde den kapitalkoncentration och maktkoncen-

tration som en centraliserad fondförvaltning innebär.

Av den av riksförsäkringsverket i fjol gjorda utredningen framgår att verket räknar med att om man kan förränta pensionsfonden med i medeltal 4 procent, så skulle fonden med den av oss föreslagna uttagningsprocenten år 1967 uppgå till hela 22 miljarder kronor och år 1970 till 25,7 miljarder kronor. Som bekant hade den Åsbrinkska utredningen räknat med att fonden år 1970 skulle uppgå till mellan 14 och 20 miljarder kronor.

Medelräntan för fondens placeringar har också ständigt legat över de beräknade 4 procenten. För hittills gjorda placeringar ligger medelräntan väsentligt över 5 procent, och ingen torde i dag vilja spå att medelräntan kommer att bli så låg som 4 procent. I dag får pensionsfonden 5,75 procents ränta på sina pengar.

Detta högre ränteläge medför, att fonden även med det av oss föreslagna begränsade ATP-uttaget år 1969 blir väsentligt över de beräknade 22 miljarderna. Då även utskottets majoritet ansett att fondens storlek är tillfredsställande, om den år 1969 är uppe i cirka 25 miljarder kronor, kan knappast några starkare argument finnas för att avvisa vårt föreliggande förslag i fråga om fondens storlek år 1969.

Om man sedan försöker se längre fram i tiden, så tror jag att svårigheterna att beräkna pensionsfondens medelränta och tänkbara förändringar i inkomstutvecklingen är så stora, att man inte med någon säkerhet kan beräkna vad som händer kring och efter år 2000, och jag tror inte heller att en sådan beräkning har så stor betydelse för de närmaste årens ATP-avgiftsprocent. Jag erinrar om att herr *Kaijser* i fjol i denna kammare gav en utomordentligt klarläggande redogörelse för hur man kan se på dessa problem.

Vad gäller den samhällsekonomiska avvägningen är man väl enig om att pensionsavgifterna inverkar på företa-

Ang. procentsatsen för uttag av ATP-avgift

gens produktionsomkostnader samt på möjligheterna till löneökningar och andra standardförbättringar och på företagens självfinansieringsmöjligheter.

Jag tror att man tveklöst kan påstå, att ett höjt ATP-avgiftsuttag kommer att försvåra de enskilda företagens konkurrenskraft, inte minst de mindre och medelstora företagens. För jordbrukarna innebär också höga ATP-avgifter en hård belastning på disponibla inkomster. Detta är bekymmersamt med tanke på den växande konkurrensen från den europeiska stormarknadens näringsliv. Jag tror att omsorgen om näringslivets konkurrenskraft och därav följande utvecklingsmöjligheter talar för att man bör begränsa ATP-avgifterna till vad som behövs för pensionsuttag, utbetalningar, förvaltningskostnader o. d. samt att onödiggöra kortsiktiga variationer i avgiftsuttaget. Jag tror att det är riktigare att genom en lämplig utformning av den ekonomiska politiken genom olika sparfrämjande åtgärder stimulera till ökad aktivitet och ökat enskilt sparande än att öka det kollektiva sparandet genom höga ATP-avgifter.

Enligt riksförsäkringsverkets i utskottsutlåtandet återgivna beräkning skulle nu gällande alternativ, d. v. s. med en halvprocentig höjning av uttagningsprocenten för varje år upp till 12 procent, medföra att fonden redan år 1980 skulle vara uppe i 100 miljarder kronor, alltså ett belopp som är större än statens sammanlagda utgifter under de senaste fem åren. Detta enorma tal når man vid en väntad förräntning av 4 procent. Jag har tidigare nämnt att vi i dag har en förräntning på 5,75 procent. Om man gör det rimliga antagandet, att medelräntan blir ca 5 procent, skulle fonden med i dag gällande alternativ C år 1980 uppgå till hela 108 900 000 000 kronor, eller ett större belopp än vad riksstatens samtliga utgifter har uppgått till under de senaste sex åren. Det är för mig en närmast ofattbar kapitalkoncentration till dem som bestämmer över pensionsfondens

pengar, och vi får vara med om en hitills icke upplevd ekonomisk maktkoncentration.

Jag har, herr talman, med detta korta anförande sökt påvisa hur det av högerpartiet förordade till 7 procent begränsade uttaget av ATP-avgiften under de närmaste åren enligt riksförsäkringsverkets beräkningar mycket väl förslår för de beslutade pensionsåtagandena och därtill ger ett fondbelopp av sådan storlek, att det onödiggör stora variationer i avgiftsuttaget. Enligt min uppfattning — och den uppfattning som kommit till uttryck i reservationen — finns det stöd för ståndpunkten, att den av oss föreslagna begränsningen av ATP-avgiften är riktig för en god ekonomisk utveckling med bibehållet fritt enskilt företagande.

Med detta vill jag, herr talman, yrka bifall till reservationen.

Herr SVENSSON, AXEL, (s):

Herr talman! Vi tog, såsom reservanten framhöll, ställning till denna fråga i fjol, och jag behöver således inte fördjupa mig i de olika alternativ, som då låg på bordet och som ledde till att vi stannade för en halvprocentig ökning av ATP-avgiften under åren framöver. Det kan väl inte vara reservanternas allvarliga mening att riksdagen nu skall riva upp detta beslut.

När jag lyssnade på reservanten föreföll det som om han ansåg att ränteinkomsten vore det avgörande för huruvida vi skall kunna klara pensionsutbetalningarna eller inte. Han säger att fonden stiger, och det är klart att den gör detta efter hand som vår levnadsstandard ökar. För varje löneökning vi får stiger ju avgiftsinbetalningen, men vad som också stiger är de pensionsbelopp som skall utgå — de två tingen korresponderar mot varandra.

Detta är alltså en naturlig företeelse, som man inte behöver fördjupa sig så mycket i. Jag hoppas att vi alla är överens om att vi oavbrutet skall försöka

Ang. procentsatsen för uttag av ATP-avgift

stegra vår levnadsstandard, så att vi får det bättre och bättre. Då behöver vi inte fördjupa oss i hur vi skall nedbringa antalet kronor och miljarder i pensionsfonderna, eftersom det helt enkelt måste innebära att vi står och stampar på samma fläck och inte har fått det bättre.

Så förfasar man sig, nu liksom tidigare, över de många miljarder som här samlas. Ja, ni skall inte vara ängsliga, mina vänner på reservationssidan! Den tiden kommer när utbetalningarna skall ske, och då blir det kanske mest frågan om debet och kredit alls kommer att gå jämnt ihop. Antalet pensionärer ökar ju oavbrutet för varje år som går — vi har siffror på de ökningarna långt fram efter 1970-talet. Nog kommer pengarna att gå åt den dag vi har nått 20-årsgränsen och full pension skall utbetalas. Någon ekonomisk maktkoncentration behöver vi inte vara ängsliga för — jag tror inte på en sådan. Och jag kan heller inte tänka mig att vi skall göra några förändringar till det sämre.

Jag ber således, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp):

Jag skall, herr talman, fatta mig ganska kort.

Jag vill erinra om den tid när dåvarande riksdagsmannen Aspling och jag i denna kammare kämpade för en undersökning rörande maktkoncentration inom näringslivet. Så småningom har vi ju fått till stånd en utredning med uppgift att skapa utgångspunkter för att hålla reda på de förhållanden, som ligger till grund för de stora maktkoncentrationerna i detta land. Knapast någonting kan jämföras med en sådan maktkoncentration på det ekonomiska området som framväxandet av dessa ATP-fonder. Det är detta som gör att man frågar sig om vi inte måste uppmärksamma också detta, och göra det i tid. För mig gäller inte problemet

väsentligen en procentsats i år och en procentsats nästa år, utan vad som för mig ter sig avskräckande är denna anhopning på längre sikt av miljoner, som såvitt jag förstår kan leda till en socialisering av kapitalmarknaden.

Utskottets ärade talesman säger, att det inte kommer att dröja så länge förrän avgifterna och pensionsutbetalningarna går nätt och jämnt ihop. Jag har inte fått den uppfattningen när jag sökt sätta mig in i dessa frågor. Från början syftade man till någonting annat. Man ville inte bara åstadkomma erforderliga fonder för att komplettera ett repartiseringsystem, utan man ville också kombinera en viss grad av tvångssparande med hela systemet, och jag hade en känsla av att den tanken spelat en ganska stor roll.

När jag, herr talman, kommer att rösta med reservanterna vid den votering, som jag förutsätter skall äga rum om en stund, innebär det inte enbart ett ställningstagande till en sådan detalj som uttagningsprocenten i år eller nästa år. Det innebär också att jag vill ge uttryck åt den oro som jag tror att många känner inför en anhopning av så stora kapitalresurser i statens hand, att de kan innebära en väsentlig fara för ett fritt näringsliv.

Herr ERIKSSON, EINAR, (s):

Herr talman! Jag hoppas verkligen att herr Ferdinand Nilsson får rätt: att tillväxten av ATP-fonderna kommer att leda till en socialisering av kapitalmarknaden.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen i enlighet med därunder framkomna yrkanden gjorde propositioner, först på bifall till vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna den-

Om höjning av karensbeloppet för rabatterade läkemedel, m. m.

na proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Petersson, Per*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad andra lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 4, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Petersson, Per*, begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 97;

Nej — 28.

Därjämte hade 12 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Om höjning av karensbeloppet för rabatterade läkemedel, m. m.

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 5, i anledning av väckta motioner om höjning av karensbeloppet för rabatterade läkemedel, m. m.

Till behandling hade andra lagutskottet förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 440 i första kammaren av herr *Sveningsson* samt nr 523 i andra kammaren av fru *Kristensson*, i vilka likalydande motioner hemställdes, att riksdagen

mätte antaga i motionerna införda förslag till

1) lag angående ändrad lydelse av lagen om allmän försäkring den 25 maj 1962 (nr 381); och

2) förordning angående ändrad lydelse av Kungl. Maj:ts förordning den 4 juni 1954 (nr 519) angående kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel.

De i motionerna framlagda förslagen avsågo,

att statsbidraget till läkemedelsrabatteringen skulle slopas,

att karensbeloppet vid läkemedelsrabatteringen skulle höjas från tre till fem kronor samt

att statsbidraget till sjukvårdsersättning, grundsjukpenning, barn tillägg och moderskapspenning skulle sänkas från 50 till 45 procent.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet på åberopade grunder hemställt, att förevarande motioner, I: 440 och II: 523, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade avgivits av herr *Per Petersson* och fru *Gunne*, vilka ansett att utskottets yttrande bort i viss angiven del lyda så, som reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen, med bifall till förevarande motioner I: 440 och II: 523, måtte för sin del antaga i reservationen införda förslag till

1) lag angående ändrad lydelse av lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring; och

2) förordning angående ändrad lydelse av Kungl. Maj:ts förordning den 4 juni 1954 (nr 519) angående kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel.

Herr **PETERSSON, PER**, (h):

Herr talman! Den 12 mars 1954 är datum för Kungl. Maj:ts proposition angående kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel. Den förordning som propositionens behandling i riksdagen gav anledning till gäller ännu.

Om höjning av karensbeloppet för rabatterade läkemedel, m. m.

Då de motioner, som andra lagutskottets utlåtande nr 5 berör, bland annat gäller frågan om karensbeloppets storlek vid inköp av prisnedsatta läkemedel, kan det vara av intresse att ta del av skälen till att statsrådet Sträng år 1954 ansåg att karensbeloppet borde sättas till tre kronor.

Utredningsmannen, vars förslag låg till grund för nämnda proposition, ansåg att karensbeloppet borde vara två kronor. Som skäl för ett karensbelopp anförde han att en mycket stor del av läkemedelsinköpen på apoteken var på lägre belopp än två kronor och att karensbeloppet skulle bli ett verksamt medel för att förhindra en övergång till receptköp för erhållande av nedsatt pris. Benägenheten att för receipts erhållande söka läkare när detta tedde sig skäligen onödigt skulle betydligt dämpas.

Även departementschefen ansåg att systemet med visst karensbelopp hade avgjorda fördelar men att karensbeloppet borde fastställas till tre kronor och rabattsatsen till 50 procent. Han anförde också att en sådan höjning av det föreslagna karensbeloppet borde vara ägnad att stävja eventuella tendenser till läkemedelsmissbruk och samtidigt medföra en administrativ lättnad. Det sistnämnda ansåg han vara inte minst värdefullt.

Riksdagen delade tydligen statsrådets uppfattning och fastställde karensbeloppet till tre kronor och procentsatsen till 50 vid läkemedelsinköp.

Om man anser att karensbeloppet var riktigt avvägt 1954, kan man ju ha skäl att fråga sig vilket belopp som i dag har samma värde för en genomsnittsköpare som tre kronor hade år 1954. Med hjälp av tillgänglig statistik kan anges att genomsnittsinkomsten från år 1954 ökat med cirka 65 procent. Tre kronor då skulle således motsvara cirka fem kronor år 1964. En industriarbetares bruttolön har t. ex. under motsvarande tid ökat med 84 procent, vilket innebär att tre kronor för

honom år 1954 motsvarar kr. 5:52 i dag.

Denna lilla beräkning med hjälp av tillgänglig statistik ger mig orsak att anse att det i motionerna och i reservationen föreslagna karensbeloppet fem kronor med de skäl som anfördes för karensbeloppet tre kronor år 1954 är ett väl avvägt belopp.

I reservationen har vi också anslutit oss till motionärernas förslag att statsbidrag till de allmänna försäkringskassorna enligt 7 § i lag av den 25 maj 1962 sänkes från 50 procent till 45 procent. Skälet härtill är att kassorna har ett inkomstöverskott som medfört en betydande fondering. Bara under 1962 ökade fonderna med 53,5 miljoner kronor och var vid årets slut över 510 miljoner kronor.

De av oss föreslagna förändringarna skulle medföra en besparing för staten av 46,5 miljoner kronor och skulle innebära en merutgift för allmänheten per inköpt läkemedel om högst en krona, och samtidigt skulle de också innebära att man återförde karensbeloppet till samma köpvärde som ansågs lämpligt redan år 1954.

Utskottsmajoriteten har i år, liksom tidigare, avstyrkt motionerna med hänvisning till pågående utredning, ett öde som liknande motioner rönt sedan år 1956.

Helt naturligt anser jag att en utskottsmajoritet skall yttra sig över en motion på det sätt den vill, men jag anser inte att skälen för avslag på här föreliggande motioner blir starkare för att man år efter år pekar på olika pågående utredningar men bortser från att fortgående köpkraftsförändringar och fondökning förändrar frågans läge.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till här föreliggande reservation.

Herr SVENSSON, AXEL, (s):

Herr talman! Denna fråga är också en gammal bekant. Reservanten har ju påmint oss alla om att vi alltsedan 1956

Om höjning av karensbeloppet för rabatterade läkemedel, m. m.

har behandlat denna fråga i form av motioner från högern. Jag kan förstå de synpunkter som högern här företräder, eftersom ju partiet inte medverkade till sjukförsäkringen 1955 utan gick på avslagslinjen i fråga om hela lagstiftningen.

Kraven på karensbeloppets höjning har utskottet besvarat så ingående under de gångna åren, att jag inte behöver fördjupa mig i det som motionärerna själva har anfört i sina motioner, t. ex. att vi skulle bli av med en tredjedel av antalet recept. Vi har prövat detta förslag och vi har i utskottet ansett att det inte är ett sådant bärande motiv, att det skulle kunna utgöra ett skäl för en höjning av karensbeloppet.

Vi har tidigare också prövat frågan om en sänkning av statsbidragsprocenten på samma sätt som vi har gjort i år. Reservanterna säger här, att fonderna stiger oavbrutet. Jag säger att jag är glad för detta, ty om det över huvud taget skulle hända en katastrof i vårt hälsotillstånd i detta land kan det väl vara bra att ha 500 miljoner reserverade i en sjukförsäkringsfond.

Emellertid är det nog inte nu ett så stort belopp i fonden. Riksförsäkringsverket har meddelat att det för år 1963 beräknar utgifterna till gott och väl 1 700 miljoner kronor. Bara för någon månad sedan slog riksförsäkringsverket larm. Man konstaterade nämligen att detta belopp hade överskridits med mer än 100 miljoner och begärde en undersökning — som nu pågår — om vad som kan vara orsaken till denna våldsamma stegring av de beräknade kostnaderna. Eftersom kostnaderna var 100 miljoner kronor större under 1963, kan det ju inte finnas 500 miljoner i fonden nu, utan beloppet måste vara reducerat. Vi har inte fått några ökade avgifter som kan täcka en sådan merutgift på en gång.

Herr talman! Det är så som reservanten säger, att utskottet i år liksom tidigare år har avslagit motionerna. Vi har

kunnat göra detta nästan med glädje, ty det har ju signalerats att vi inom detta års ram skall få ett förslag från sjukförsäkringskommittén, inte bara i dessa frågor, ty vi har ju en hel rad spörsmål som denna kommitté har sysslat med. Och kan vi få svar på mångt och mycket, som nu förefaller dunkelt för åtskilliga, tycker jag att man skall ta denna respittid med glädje och avslå motionerna samt invänta någonting, som kanske alla kan tycka vara bättre i vissa stycken, även om det kanske inte tillfredställer alla i andra stycken.

Jag ber således, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Under detta anförande hade herr talmannen uppstått och avlägsnat sig, varvid ledningen av kammarens förhandlingar övertagits av herr förste vice talmannen.

Herr CARLSSON, ERIC, (cp):

Herr talman! Utskottets ärade talesman tog upp till behandling frågan om en minskning av anslaget till sjukkasorna och beloppets storlek i den fond som där finns. Däremot stannade herr Axel Svensson inte mera ingående inför de besparingar, som man skulle vinna genom att höja karensbeloppet, något som herr Petersson ägnade ganska stort utrymme.

Jag vill först erinra herr Petersson om att rabatteringen på medicin enbart gäller receptbelagd medicin, vilket innebär att man inte kan gå och köpa medicin och få rabatt på all denna medicin, vilket man tydligen på en del håll vill göra gällande. Det innebär att de besparingar på 20 miljoner kronor, som herr Petersson här talar om, drabbar de sjuka människor som av läkare ordinerats medicin mot recept. Jag frågar mig om det är en riktig besparing att lägga högre kostnader på sjuka människor, som knappast har fått någon del

Om förtidspensionering av vissa skogsarbetare

av den höjda genomsnittsinkomst, som herr Petersson talade om. Det är väl nämligen så, att folkpensionärerna, vilka är de stora medicinförbrukarna, knappast har fått del av inkomsthöjningen i någon större omfattning. Man kan heller inte tillgodoräkna de sjuka människorna den höjning av genomsnittsinkomsten, som herr Petersson vill göra gällande att vi har fått, ty när man är sjuk har man i regel inga inkomster.

Jag måste säga, herr talman, att jag reagerar mot detta tal om besparingar, om dessa besparingar skall ske på sjuka människors bekostnad. Av den anledningen, herr talman, har det för mig varit lätt att följa utskottet på denna punkt och jag ber därför, herr talman, att få instämna i yrkandet om bifall till utskottets hemställan.

Herr PETERSSON, PER, (h):

Herr talman! Med anledning av det senaste anförandet vill jag bara påpeka, att samma förordning som år 1954 genomfördes för läkemedelsinköp gäller ännu. Om man vid den tidpunkten ansåg ett karensbelopp på 3 kronor vara riktigt, är det i dag med dagens köpkraft lika riktigt med 5 kronor.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr förste vice talmannen jämlikt föreliggande yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu ifrågavarande utlåtandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr förste vice talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Petersson, Per*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad andra lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 5, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr förste vice talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstade för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Petersson, Per*, begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 111;

Nej — 22.

Därjämte hade 2 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Vid förnyad föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 16 juni 1961 (nr 390) om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror, m. m., i vad propositionen hänvisats till lagutskott, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Om förtidspensionering av vissa skogsarbetare

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 7, i anledning av väckta motioner om förtidspensionering av vissa skogsarbetare.

Andra lagutskottet hade till behandling förehäft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner,

Om förtidspensionering av vissa skogsarbetare

nr 297 i första kammarerna av herr *Jacobsson, Per*, samt nr 389 i andra kammarerna av herr *Larsson* i Umeå m. fl.

I motionerna, vilka voro likalydande, hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en snabb utredning och förslag till riksdagen om förtidspensionering av skogsarbetare, som uppnått 60 år och som genom rationaliseringen inom skogsbruket komme att friställas och ej kunde beredas annan sysselsättning.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att förevarande motioner, I: 297 och II: 389, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr **JACOBSSON, PER**, (fp):

Herr talman! Jag har inte för avsikt att framställa något yrkande på denna punkt, men då jag är motionär i denna fråga ber jag att få säga några ord i anslutning till det föreliggande utskottsutlåtandet.

De motioner som här behandlas syftar till att få en utredning och förslag som skulle möjliggöra en sänkning av pensionsåldern till 60 år för sådana skogsarbetare som till följd av rationaliseringen inom skogsbruket friställas och inte kan beredas annan sysselsättning. Vi motionärer har pekat på de svårigheter som föreligger för den äldre arbetskraft det här gäller när denna yrkeskategori skall omskolas eller byta sysselsättning och boställningsort på grund av minskade arbetstillfällen. Som alla vet pågår för närvarande en rationalisering inom skogsbruket som medför mycket betydande begränsningar av arbetstillgången. Det är också naturligt att denna avtappning från skogsarbetaryrket i första hand går ut över just de övre åldersgrupperna.

Utskottet har vid behandlingen av denna fråga radat upp en hel del svårigheter som är förenade med en lösning av detta problem på det sätt som vi har skisserat i motionerna. För min

personliga del är jag ingalunda blind för de svårigheter av både praktisk och administrativ karaktär som anmäler sig, men detta spörsmål är verkligen så betydande, så aktuellt och brännande för den yrkeskategori som det här gäller att det kan vara skäl att undersöka, om man kan finna någon väg som kan leda fram till en lösning.

Det förefaller mig som om andra lagutskottet vid sin behandling av frågan och i sin argumentering i stort sett går vid sidan av det problem som motionerna egentligen syftar till att belysa. Vi motionärer har inte tänkt oss en permanent förtidspensionering av vissa arbetstagargrupper, utan vi syftar mera till en partiell lösning av ett problem som har uppstått på grund av en viss utveckling på arbetsmarknaden och som därför skulle kunna anses vara en företeelse av mera tillfällig karaktär.

I övrigt kan man väl säga att själva problemställningen inte är någon ny fråga. Tanken har varit uppe tidigare i åtskilliga sammanhang. I utskottets utlåtande redovisas också att i propositionen nr 100 till 1959 års riksdag yttrade departementschefen, att det kan bli fråga om i vilken utsträckning man »kan bereda personer, som måste dra sig tillbaka från förvärvslivet tidigare än andra, pension före 67 års ålder även i de fall då de inte är invalider i gängse bemärkelse». Särskilda utskottet år 1959 tog också upp denna passus i departementschefens yttrande och säger att utskottet har förståelse för de önskemål som framförts — bland annat i en del motioner i anslutning till propositionen. »Utskottet ansluter sig», förklarade man, »till departementschefens uttalande och tillstyrker motionerna på det sättet, att utskottet förordar en utredning beträffande möjligheterna för yrkesgrupper med tungt och hälsofarligt arbete att erhålla oreducerad ålderspension före 67 års ålder.» Det var alltså en utväg som man vid den tidpunkten ingalunda ansåg otänkbar, men som man senare förefaller att ha över-

Om förtidspensionering av vissa skogsarbetare

givit på grund av de svårigheter som man här anser föreligga.

1958 års socialförsäkringskommitté fick också i uppdrag att närmare utreda denna fråga. Även kommittén kommer fram till att det är utomordentligt svårt att lösa detta problem genom ändringar i folkpensioneringslagen. Utskottet spinner i år vidare på detta kommitténs uttalande och kommer till den slutsatsen — som också kommittén kom till — att detta är en fråga som bör lösas utanför den allmänna pensioneringens ram och att en uppgörelse avtalsvägen synes utgöra den lämpligaste lösningen. Jag vill gärna medge att det är en lösning som kanske kan vara tänkbar som en mera permanent anordning i framtiden för vissa grupper av arbetstagare. Men jag tror att det är en mycket ringa tröst för de grupper som det här speciellt gäller. Det är såvitt jag förstår en lösning som inte är möjlig att genomföra på en gång, en väg som inte är farbar i detta aktuella fall. Det gäller ju här en mycket betydande friställning av stora grupper inom en viss arbetstagarkategori. Jag tror jag vågar säga att det inte är möjligt att avtalsvägen nå fram till lösningar av det aktuella problemet för de grupper som här berörs.

Utskottet hänvisar till att detta i första hand är ett arbetsmarknadsproblem och anför vidare, att »enligt direktiven till 1960 års arbetsmarknadsutredning torde frågor av denna art komma att behandlas av utredningen». Vidare nämns att förslag till ändrade regler beträffande arbetslöshetsförsäkring kommer att föreläggas årets riksdag.

Jag vill ännu en gång upprepa att jag är medveten om att det rör sig om ett problem där svårigheten att finna en acceptabel och praktiskt möjlig lösning är betydande. Samtidigt är det dock ett problem som är av utomordentligt stor betydelse för den grupp det här gäller. Det är därtill ett problem som kommer att vara brännande aktuellt under de närmaste åren, kan-

ske under det närmaste årtiondet. Jag vill därför, herr talman, sluta med att säga att jag gärna vill hoppas att den utredning och de förslag som utskottet hänvisar till skall öppna möjlighet till en lösning av detta problem som för denna arbetstagargrupp är så dagsaktuellt och av så utomordentligt stor betydelse.

Herr JONASSON (cp):

Herr talman! Det är en för många människor mycket betydelsefull fråga som vi nu diskuterar. För min del tog jag upp denna fråga i en interpellation i höstas, som kammarens ledamöter vet. Utvecklingen har ju lett dithän att många människor ute i skogs- och glesbygderna blivit arbetslösa, speciellt då skogsarbetare. Vi har väl också en fortsatt dyster utveckling att vänta om ingenting göres på den lokaliseringspolitiska fronten. Vi får också ha klart för oss att många av dessa skogsarbetare är utarbetade och inte har så många år kvar till pensionsåldern. De är fast rotade i bygden, de har svårt att flytta.

Jag skall inte uppta tiden mer med detta — alla känner till hur det ligger till — men jag vill vid detta tillfälle ha sagt att detta, som utskottet också säger, i första hand är en arbetsmarknadspolitisk fråga. Det skall bli intressant att se vad lokaliseringsutredningens förslag kan leda till. Jag hoppas verkligen att den på denna punkt kommer att ge resultat. Det är ju här inte bara skogsarbetare som det rör sig om. Det kan bli fråga om flera grupper. Här krävs starka arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att för människorna trygga den rätt till arbete som de borde ha och som vi alla talar så mycket om.

Jag hade också tänkt mig att motionera i denna sak vid årets riksdag, men i avvaktan på vad lokaliseringsutredningen kan komma till och hur utvecklingen blir har jag avstått från att motionera i år. Jag har vid detta tillfälle ändå velat redovisa dessa synpunkter.

Ang. inkomstprövningen för hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg inom folkpensioneringen

Detta är en fråga som noga måste beaktas.

Herr SVENSSON, AXEL, (s):

Herr talman! Jag vill till de ärade motionärerna säga att utskottet väl inte underskattar det problem, som motionärerna fört fram. Vi har haft det uppe till behandling åtskilliga gånger, och jag vill nu bara framhålla att vi inte kan lösa alla problem genom pensionering av människorna. Vi har försökt att lösa en del problem genom att för något år sedan gå med på att en försäkrad i vissa fall skulle kunna erhålla ålderspension då han uppnår 63 års ålder. Denna rätt skall då prövas i varje enskilt fall. Med hänsyn till de kostnader detta kan föra med sig har den begränsningen införts, att endast pensionärer som är födda vissa år kan komma och begära pension vid 63 års ålder. Samtidigt har också en annan spärr kommit till, och den innebär att den som begär förtidspension får ta risken av en lägre pension. Allt detta är nödvändigt med hänsyn till alla de många 63-åringar som fanns vid den tidpunkt då denna delreform genomfördes.

Att ge rätt till ålderspension redan vid 60 års ålder, anser vi vara ett synnerligen allvarligt steg. Det är ju inte bara skogsarbetarna som är utsatta för rationaliseringar och som därigenom kan bli friställda. Under senare år har vi fått uppleva att det ena företaget efter det andra lägges ned och att kanske hundratals arbetare — antalet anställda varierar ju i de olika fallen — blivit arbetslösa. Det finns ingen möjlighet i världen att lösa deras problem genom att fastställa att de kan gå i pension med en gång, vare sig det gäller vid 60, 55 eller 50 års ålder. Det går nämligen inte att lösa problemet på detta sätt.

Vi bör nog vara på det klara med att det inte är möjligt att lösa denna fråga pensionsvägen. De människor som bli-

vit arbetslösa på detta sätt bör i stället få hjälp genom socialvården eller annan hjälp som samhället kan ställa till förfogande för att de temporärt skall kunna komma över de svårigheter i portgången som alltid följer av att man blir av med sitt arbete.

Det skulle vara av värde om man hade detta för ögonen så att vi inte i fortsättningen behövde behandla motioner av den karaktär som här föreligger och som till sina konsekvenser är absolut orimliga.

Jag har inte ställt något yrkande, herr talman, men ber i alla fall att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt.

Ang. inkomstprövningen för hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg inom folkpensioneringen

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 8, i anledning av väckta motioner angående inkomstprövningen för hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg inom folkpensioneringen.

Till behandling hade andra lagutskottet förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade likalydande motioner, nr 438 i första kammaren av herr *Lundström m. fl.* samt nr 527 i andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.*, i vilka motioner hemställt, att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring av gällande lag om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension m. m., att gälla från och med den 1 juli 1964,

1. att avdragsfaktorn vid beräkning av inkomstprövat hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg för folkpensionärer skulle vara en tredjedel av det belopp som sidoinkomst (extrainkomst vid sidan av folkpension) överstege 1 200 kronor för gift pensionär och

Ang. inkomstprövningen för hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg inom folkpensioneringen

1 700 kronor för annan pensionär och att således den nuvarande skärpningen av avdraget till 2/3 — vid sidoinkomster överstigande 1 700 kronor, respektive 2 400 kronor — skulle avskaffas,

2. att de avdragsfria förmögenhetsbelopp, som tillämpades vid behovsprövningen av folkpensionsförmåner, skulle höjas från nuvarande 15 000 kronor för gift pensionsberättigad (30 000 kronor för två makar som båda hade folkpension) och 20 000 kronor för ensamstående pensionär till 20 000 kronor för gift pensionär (40 000 kronor för två makar) och 30 000 kronor för ensamstående pensionär.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet på anförda skäl hemställt,

A. att förevarande motioner, I: 438 och II: 527, såvitt avsåg avskaffande av skärpningen av avdragsfaktorn till två tredjedelar, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

B. att förevarande motioner, I: 438 och II: 527, såvitt avsåg höjning av de avdragsfria förmögenhetsbeloppen, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservationer hade avgivits

I. vid utskottets hemställan under A, av fru *Hamrin-Thorell*, herr *Erik Filip Petersson*, fru *Olsson* samt herrar *Anderson* i Sundsvall, *Wiklund* och *Gustavsson* i Alvesta, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss del hava den lydelse, som i reservationen avgivits, samt att utskottet bort under A hemställa, att riksdagen, med bifall till förevarande motioner, I: 438 och II: 527, såvitt avsåg avskaffande av skärpningen av avdragsfaktorn till två tredjedelar, måtte för sin del antaga i reservationen införd förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 25 maj 1962 (nr 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension;

II. vid utskottets hemställan under B,

av fru *Hamrin-Thorell*, herrar *HübINETTE* och *Erik Filip Petersson*, fru *Olsson*, herrar *Anderson* i Sundsvall och *Wiklund*, fru *Gunne* samt herr *Gustavsson* i Alvesta, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss del erhålla den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort under B hemställa, att riksdagen, med bifall till förevarande motioner, I: 438 och II: 527, såvitt avsåg höjning av de avdragsfria förmögenhetsbeloppen, måtte för sin del antaga i denna reservation införda förslag, nämligen

1) förslag till lag angående ändrad lydelse av 5 § lagen den 25 maj 1962 (nr 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension; samt

2) förslag till lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 25 maj 1962 (nr 382) angående införande av lagen om allmän försäkring.

Vid utlåtandet fanns därjämte fogat ett särskilt yttrande av herr *HübINETTE* och fru *Gunne*.

Herr **PETERSSON, ERIK FILIP**, (fp):

Herr talman! Såsom reservant under detta utlåtande ber jag att få säga några ord.

Det gäller här en fråga som vi hade uppe till behandling förra året, och den är nu för de allra flesta bekant. Jag skall därför inte fördjupa mig i dessa många och delvis mycket krångliga sammanhang. Men mer och mer påpekas värdet av att våra pensionärer kan få tillfälle och uppmuntras till sysselsättning under pensionsåldern. Det gäller också här för många ett naturligt trivselsproblem — pensionärerna vill inte gå sysslolösa, utan vill ha en känsla av att på något sätt göra nytta. För många är det naturligtvis också av ekonomisk betydelse att skaffa sig extrainkomst vid sidan om pensionen.

Ang. inkomstprövningen för hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg inom folkpensioneringen

Den grupp medborgare i vårt samhälle som drabbas hårdast av den s. k. marginals-katten är just våra folkpensionärer. Det sker genom en samverkan av inkomstprövningsregler i sociallagstiftningen och skatteregler. Det kan, när det vill sig illa, inträffa att en pensionär förlorar nästan hela sin inkomstökning till följd av en bortfallande socialförmån och högre skatt. Att det gäller personer med mycket låga inkomster, kan inte på något sätt anföras som försvar för att bibehålla den gällande ordningen.

De regler, som jag här syftar på, avser dels bestämmelserna inom ramen för skattelagstiftningen om avtrappning av det extra avdraget, dels inkomstprövningsreglerna för kommunalt bostadstillägg och hustrutillägg. I fråga om beskattningsreglerna har riksskattenämnden utfärdat anvisningar för tillämpning av reglerna för det extra avdragets avtrappning. Härigenom har främst vunnits en mera likartad taxering för landet i dess helhet. I detta avseende väntas ytterligare åtgärder för att rätta till vissa missförhållanden.

Vad gäller inkomstprövningsreglerna för kommunalt bostadstillägg och hustrutillägg vidtogs ändringar vid förra årets riksdag som innebar att det avdragsfria beloppet höjdes från 1 000 kronor till 1 700 kronor för ensam pensionär samt från 750 kronor till 1 200 kronor för gift pensionär. Men så infördes dessa spärregler. Vid sidoinkomst överstigande nämnda belopp reduceras förmånen med en tredjedel av den överskjutande inkomsten. När sidoinkomsten överstiger 2 400 kronor för ensam pensionär och 1 700 kronor för gift pensionär, skärpes reduktionen av förmånen till två tredjedelar av överskjutande inkomst. Det är just dessa spärregler som kommer att medföra de egendomligheterna att en sidoinkomst till sitt allra största värde kan försvinna. I föreliggande motioner föreslås därför — och reservationen grundas på

motionerna — att den angivna enklare tredjedelsregeln skall tillämpas från och med den 1 juli 1964, vilket innebär att tvåtredjedelsregeln avskaffas.

Den andra frågan gäller de s. k. skärpningsreglerna vid förmögenhetsinnehav, vilka vi anser bör justeras. För närvarande gäller att 10 procent av den förmögenhet som överstiger för ensam pensionär 20 000 kronor och för gift pensionär 15 000 kronor skall läggas till övriga inkomster vid beräkning av sidoinkomsten. Avsikten med dessa skärpningsregler är att förhindra att pensionärer med relativt goda förmögenhetsförhållanden skall komma i åtnjutande av de inkomstprövade förmånerna. Reglerna kan i många fall även här leda till uppenbart obilliga resultat. Det kan inträffa att pensionärer, som har alla sina tillgångar nedlagda i egnahem eller mindre jordbruk som de sparat ihop under ett stort antal år och gjort skuld-fria, får avsevärda reduceringar. Sålunda kan en pensionär med en fastighet taxerad till 50 000 kronor bli åsatt en inkomst av 3 000 kronor på grund av dessa spärregler om han eller hon är ogift, och 2 000 kronor för gift pensionär. Det är ju här fråga om tillgångar, som man numera egentligen knappast betraktar som några förmögenheter. Det är belopp som mer motsvarar årsinkomsterna för en hel del människor. Jag vill även nämna, att dessa regler har stått oförändrade sedan år 1957. Sedan dess har prisnivån stigit med inte mindre än cirka 22 procent. Redan detta motiverar en uppmjukning av dessa regler.

Jag vill med dessa motiveringar, herr talman, be att få yrka bifall till de vid utskottsutlåtandet fogade reservationerna I och II.

Herr HÜBINETTE (h):

Herr talman! Jag skall bara mycket kort motivera mitt ställningstagande i denna fråga.

Ang. inkomstprövningen för hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg inom folkpensioneringen

Som framgår av andra lagutskottets utlåtande i ärendet har vi biträtt utskottet i dess hemställan under punkt A. Som herr Erik Filip Petersson också påpekade, har det skett en ändring av lagreglerna, vilken trädde i kraft så sent som i juli 1963. Den ändringen gav de pensionärer det här är fråga om en avsevärd förbättring. Vi tycker att dessa förändringar bör prövas en tid innan man föreslår nya. Dessutom har vi ansett att dessa kategorier av människor tillgodoses bäst om man, såsom vi föreslår i det särskilda yttrandet, medger dem en extra ortsavdragshöjning.

Under punkt A yrkar jag därför, herr talman, bifall till utskottets hemställan. Under punkt B däremot har jag anslutit mig till övriga reservanter och ber att få yrka bifall till reservationen med den motivering, som framgår av utskottsutlåtandet.

Herr SVENSSON, AXEL, (s):

Herr talman! Vi känner ju sedan tidigare till denna fråga.

Här utgår man från motionärernas liksom från reservanternas sida från att man skall försöka främja möjligheterna för pensionärer att gå ut i produktionslivet och få extra inkomster. Jag tror att man i allmänhet är dåligt underrättad om hur det ser ut i det verkliga livet. Om man gör sig mödan att studera socialpolitiska kommitténs utredning finner man ett kapitel där som kartlägger i vilken utsträckning pensionärer är sysselsatta i olika arbeten. För människor som är 65 år gamla finner man ett procenttal som är överraskande. 50 procent av pensionärer mellan 65 och 70 år är verksamma i arbetslivet. I åldern över 70 år utgör procenttalet 13 för män och 2 för kvinnor, vilket är ganska naturligt. Det är klart att man träffar på människor i 70-årsåldern vilkas vitalitet är sådan att de kan arbeta tills de blir 80 år. Sådana människor träffar man dock inte på

dagligdags och i mängd. Vi kan således utgå från att det är en feltolkning från motionärernas sida, om de tror att en förändring av det slag som de yrkar på kommer att medverka till att pensionärernas inkomster blir högre och att därmed de kommunala bostadstilläggen sjunker.

Det har hänt åtskilligt sedan vi senast behandlade denna fråga. Det har här nämnts att beloppen har förändrats uppåt från 1 000 kronor till 1 700 kronor, respektive från 1 700 kronor till 2 400 kronor, vad beträffar inkomsterna. I år kommer det att inträffa ytterligare något som ni kanske ännu inte har observerat, nämligen finansministerns proposition, i vilken han yrkar på en höjning av beloppen för nedsatt skatteförmåga från 3 000 kronor till 4 500 kronor. När den är antagen, kan två äkta makar gå upp till 9 000 kronor utan att få någon skatt, och den ensamstående pensionären kan gå upp till 6 750 kronor, ty där går gränsen enligt propositionen.

Pensionärernas riksorganisation har genom en skrivelse till regeringen hemställt om att få någonting, som vi kallar ett existensminimum. De av oss föreslagna beloppen är 6 000 och 9 000 kronor. Vi har således blivit bönhörda mer än vi hade tänkt oss, genom att vi får 750 kronor till för den ensamstående, och det är vi glada för.

Detta för med sig att reservanternas resonemang faller totalt omkull. Det finns över huvud taget inget underlag för det. Och om det skulle vara så, som tidningspressen angav för några månader sedan, att skatteberedningen är inne på ett ortsavdrag på 6 000 kronor, blir beloppet ännu högre.

Jag kan ju också nämna, att med dessa reformer kan ett pensionärspar i storstäderna ha en inkomst av mellan 15 000 och 18 000 kronor innan tvåtredjedelsregeln får full verkan. Och då måste jag ju säga: Menar man verkligen att vi skall ge en folkpensionär sådana

Ang. inkomstprövningen för hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg inom folkpensioneringen

förmåner, som inte en familj med barn har i samma inkomstläge? Den senare familjen kan ju inte få bostadsbidrag med en sådan inkomst. Som folkpensionärernas talesman måste jag säga att jag inte kan acceptera ett sådant tänkande. Inom folkpensionärernas egen organisation är vi överens om detta, ty vi har knäsat principen, att om vår inkomst överskrider 9 000 respektive 6 000 kronor, så tar vi konsekvenserna och betalar skatt som vilken annan människa som helst. Det har vi fastslagit, och det tycker jag motionärerna skall ta ad notam. Denna inställning har vi enats om efter en ingående diskussion om alla dess konsekvenser.

Jag tycker således att här inte finns något annat val än vad utskottet stannat för, och det är att avslå motionärernas yrkande i den första delen. Även i den andra delen har utskottet yrkat avslag, och skälet är att utskottet vill invänta den nya fastighetstaxeringen som kommer 1965. Vi har brukat följa dessa taxeringar, och när vi känner de nya beloppen, kan vi göra en avvägning av avdragen. Men jag har svårt att fatta resonemanget när man säger, att det innebär en orättvisa mot en människa, som har ett hus, taxerat till 50 000 kronor och till fullo betalt, att hon inte kan få kommunalt bostadstillägg, därför att man räknar ränta på det kapitalet, vilket alltså innebär en inkomst på samma sätt som inkomst genom arbete. Jag predikar för våra pensionärer att de inte har någon anledning att spara pengar för sina barn. Har de betalt ett hus till grunden, råder jag dem att ta en inteckning på 10 000 riksdaler och betala räntorna på detta, ty det har man råd till. Därmed är det problem borta, som reservanterna är inne på. Då har man inte längre en inkomst, då får man en ränteutgift i stället. Jag tycker det är all anledning att påpeka för våra gamla vänner att de inte skall spara på sådant sätt att de tror sig lida nöd. Då är de själva anledning till det.

Det är så vi ser frågorna i riksorganisationen för pensionärerna. Jag förstår att de, som skrivit motionerna, inte kan fånga upp dessa synpunkter, ty de är ju aldrig med på föreningsmötena och får inte del av de diskussioner som pågår. De hör litet här och litet där, och så tror de att det finns ett verkligt missnöje och skriver motioner på det man har hört. Så kan motionerna bli så galna i motiveringarna som dessa som nu kommit på riksdagens bord.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Herr PETERSSON, ERIK FILIP, (fp):

Herr talman! Jag skall be att få tacka herr Svensson för den lilla blomman han gav oss. Han talade om att det är en mycket låg procent av pensionärerna som har sysselsättning. Detta beror ju på att de nu gällande reglerna gör extraarbetet så föga lönande, och detta förhållande styrker sålunda vårt förslag.

Vidare skulle jag vilja säga att jag kanske inte har varit med på de pensionärsföreningars möten som herr Svensson har besökt, men att vi skulle sakna kontakt med folkpensionärerna vill jag bestrida, därför att de synpunkter som jag framfört just kommer från folkpensionärerna själva.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr förste vice talmannen yttrade, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner komme att framställas särskilt beträffande vardera punkten av utskottets i förevarande utlåtande gjorda hemställan.

I fråga om punkten A, fortsatte herr förste vice talmannen, hade yrkats dels bifall till utskottets hemställan, dels ock att kammaren skulle antaga det förslag, som innefattades i den av fru Hamrin-Thorell m. fl. vid utlåtandet avgivna, med I betecknade reservationen.

Ang. maximeringen av kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen

Därefter gjorde herr förste vice talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Petersson, Erik Filip*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad andra lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 8 punkten A, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av fru Hamrin-Thorell m. fl. vid utlåtandet avgivna, med I betecknade reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr förste vice talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Petersson, Erik Filip*, begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 72;

Nej — 42.

Därjämte hade 22 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Sedermera gjorde herr förste vice talmannen enligt de rörande punkten B förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den av fru Hamrin-Thorell m. fl. vid utlåtandet avgivna, med II betecknade reservationen; och förklarade herr förste vice talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hem-

ställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Petersson, Erik Filip*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad andra lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 8 punkten B, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av fru Hamrin-Thorell m. fl. vid utlåtandet avgivna, med II betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr förste vice talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Petersson, Erik Filip*, begärde rösträkning verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 74;

Nej — 63.

Ang. maximeringen av kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 9, i anledning av väckta motioner angående maximeringen av kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen.

Andra lagutskottet hade till behandling förehått två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 55 i första kammaren av herrar *Adolfsson* och *Lager* samt nr 70 i andra kammaren av herr *Holmberg* och fru *Ryding*.

Ang. maximeringen av kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen

I motionerna, vilka voro likalydande, hade hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådana bestämmelsers utfärdande, att kommunandelen av samtliga folkpensionskostnader, inklusive kommunala bostadstillägg, vårdtillägg för förtidspensionärer m. m., för inom kommunen mantalsskrivna pensionärer maximerades till en krona för varje skatte-krona.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på återopade grunder hemställt, att förevarande motioner, I: 55 och II: 70, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr ADOLFSSON (k):

Herr talman! Vi har föreslagit att kommunernas bidrag till samtliga folkpensioneringskostnader, således inklusive de kommunala bostadstilläggen, skall begränsas till 1 krona för varje skatte-krona. Detta är ju numera gällande ordning för bl. a. förtidspensionernas och hustrutilläggens kostnader, och vi tycker att den regeln borde gälla hela fältet och således omfatta även de kommunala bostadstilläggen.

Nu avstyrker emellertid utskottet vårt förslag med några korta motiveringar och med hänvisning till de ändringar i kommunernas bidragsgivning som 1962 års riksdag beslutade. De ändringarna gick dock ut på någonting helt annat än det vi syftar till med den motion vi nu har lagt fram.

1962 års riksdagsbeslut innebar att staten så att säga med den ena handen gav litet åt somliga kommuner men tog duktigt tillbaka på annat håll med den andra handen. När kommunernas kostnader för förtidspensioner o. s. v. maximerades till 1 krona per skatte-krona fick visserligen en del kommuner någon lindring i sin utgiftsbörda för de statliga ändamålen — ty det är ju i huvudsak fråga om statliga ändamål — men genom att maximibidraget för bostadstilläggen samtidigt höjdes från 60

till 80 procent råkade i stället många andra kommuner särdeles illa ut. Till följd av en skatteunderlagsökning, som måste betraktas såsom i betydande grad fiktiv och i huvudsak beroende på penningvärdeförsämringen, fick exempelvis min hemkommun, Göteborgs stad, sina utgifter för folkpensioneringen höjda med nära 10 miljoner kronor om året på ett enda bräde. Staden får alltså i runt tal betala 24 miljoner kronor av de 30 miljoner som de kommunala bostadstilläggen kostar, och dess sammanlagda kostnader för folkpensioneringen uppgår för närvarande till 44 miljoner kronor om året.

Jag kanske också får hänvisa till att det här i Stockholm uppstod en ökning av stadens kostnader för dessa ändamål med 25 miljoner kronor per år till följd av den höjning av maximigränsen som 1962 års riksdag beslutade om beträffande de kommunala bidragen.

För att inte bli missförstådd vill jag tillägga, att den lilla lättnad i bidragsbördan som de fattigaste kommunerna fick genom 1962 års riksdagsbeslut verkligen är dem väl unnad — det är inte fråga om det — men denna s. k. skatteutjämningsmetods tillämpning kan vi för vår del inte acceptera. Kanske får jag här skjuta in att vi bl. a. i centerpartiets propaganda har kunnat läsa att man inte heller på det hållet accepterar en sådan skatteutjämningsmetod. Men utskottsutlåtandet är i alla fall enhälligt, vilket väl ytterligare understryker att man i alla livets skiften bör mera fästa sig vid handlingarna än vid orden.

Den enda effektiva metoden för en bättre kommunal skatteutjämning tycker vi är att staten tar hand om sina kostnader och låter bli att lassa över dem, eller delar av dem, på kommunerna. Detta är den viktigaste omfördelningsfrågan, vilket dock inte utesluter även andra åtgärder vid sidan därom. Det är som en etapp på vägen mot en sådan ordning som vi har lagt fram detta vårt motionsförslag.

Ang. maximeringen av kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen

Det kan inte anses existera några godtagbara ekonomiska eller sociala skäl till att kommunerna skall betala de kommunala bostadstilläggen, men därvidlag föreligger tydligen en principiell tvist. Emellertid håller, enligt vår uppfattning i vart fall, tills vidare staten folkpensionernas grundbelopp så relativt låga, att förstärkningsåtgärder ovillkorligen måste vidtagas, bl. a. av kommunerna i form av kommunala bostadstillägg. Följaktligen tycker vi att staten borde betala också dessa kostnader och tills vidare åtminstone den andelen av dem som vi har föreslagit i vår motion.

Men det finns också andra skäl än de som jag nu har anfört för en sådan ordning, och självfallet anför jag då i främsta rummet det sociala skälet.

Herr Axel Svensson anförde nyligen att somliga borde studera vissa dokument som har anknytning till frågan om folkpensionerna. Jag vill understryka detta genom att framhålla, att man också borde studera statistiken över de kommunala bostadstilläggen i olika kommuner — det kan heller inte skada. Av en sådan läsning framgår att variationerna i bidragens omfång är mycket stora, och inte nog med det, utan i en del kommuner förekommer inga bostadstillägg alls! Jag har inte statistiken till hands för ögonblicket, men jag sätter min eventuella heder i pant på att det jag nu har sagt är riktigt. Talesättet om försiktighet vid valet av föräldrar behöver tydligen utökas med att försiktighet bör iakttas också vid val av mantalsskrivningsort, ty man kan ju råka hamna i en sådan ort, där man inte får några kommunala bostadstillägg, medan andra orter ger relativt hyfsade sådana. Att en del kommuner beviljar bostadstillägg medan andra helt låter bli att utge sådana kan i vissa fall bero på en social trångsynthet hos de kommunalt bestämmande, men i andra fall är säkerligen allvarliga ekonomiska svårigheter orsaken till en sådan försummelse. — Därmed har jag dock inte velat hävda att en försummelse, som

har ekonomiska skäl, skulle vara godtagbar. Om vårt förslag förverkligades, skulle i vart fall den ekonomiska motiveringen för denna starka ekonomiska återhållsamhet med de kommunala bostadstilläggen i åtskilliga kommuner helt falla bort, och ökad rättvisa skulle åstadkommas för pensionärerna i dessa kommuner.

Vi ser alltså det vi har föreslagit dels som en inledande åtgärd till en principiellt riktigare ordning beträffande kostnadsfördelningen mellan stat och kommun, dels har vi, som jag nu allra senast velat antyda, sett det som en mycket viktig social angelägenhet.

Med hänvisning till denna vår syn på saken ber jag, herr talman, att få yrka bifall till motionsparet I: 55 och II: 70.

Herr SVENSSON, AXEL, (s):

Herr talman! Jag vill säga till herr Adolfsson, att utskottet tycker ingenting i denna sak. Vi har tagit principiell ställning tidigare i två omgångar och sagt att staten i princip bör bära hela pensionskostnaden. Men hur staten skall kunna bära en kostnad, som i dag inte underskrider 700 miljoner, är en annan fråga, som man får försöka klara upp på det sätt som är möjligt. Jag skulle tro att de kommunala bostadstilläggen inte utgör mindre än 300 miljoner i denna huvudsumma — de var någonting på 250 miljoner förra året innan förändringen skedde, och jag har ingen anledning att misstro herr Adolfssons siffror om vad förändringen kostade de olika kommunerna.

Vi behöver således inte tvista om principen. Jag vill tillägga att herr Adolfsson inte har funnit ut den principen — den fastslog riksdagen 1960 i enlighet med ett utlåtande från andra lagutskottet.

Det är alltså fråga om vilka vägar man skall beträda för att klara ut problemet. Nu hänvisar utskottet till skatteutjämningskommitténs förslag som en av dessa vägar. Det finns kanske

Ang. maximeringen av kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen
andra vägar som man kan beträda — det vet vi ingenting om i utskottet i dag, eftersom det inte tillkommer vårt utskott att staka ut vägarna för att bortoperera denna kommunala utgift, utan det faller inom andras område.

Vad jag vill ha sagt till motionärerna är att vi inte behöver tvista om principen, eftersom den är klar. Vad vi kan diskutera i fortsättningen är hur vi skall beta av problemet i den mån samhället skall bära hela kostnaden för pensionerna. Men jag tror att det är en lång väg ännu att vandra. Personligen har jag den uppfattningen, att vi måste ha kvar de kommunala bostadstilläggen under minst en tioårsperiod tills vi når fram till en acceptabel pensionsnivå genom ATP. Vi måste emellertid vara på det klara med att det blir en successiv avveckling av de kommunala bostadstilläggen till flertalet pensionärer, eftersom deras inkomster blir helt andra och de inte behöver detta komplement.

Om man lägger de här aspekterna på saken, kommer problemet med den kommunala andelen av bostadstillägget bort. Vad som står kvar är de övriga pensionskostnader som också täcks av kommunerna, men finansministern får väl försöka hitta en lösning under tioårsperioden så att vi kan komma fram till en avveckling av dessa bidrag.

Jag yrkar, herr talman, bifall till utskottets förslag.

Herr CARLSSON, ERIC, (cp):

Herr talman! Det var herr Adolfssons harangerande av centerpartiet som föranledde mig att begära ordet.

Jag vill först säga att riksdagen så sent som i fjol yttrade sig om denna sak och då hänvisade till socialförsäkringskommitténs utlåtande, där det hade gjorts ett principuttalande om att staten rimligen bör svara för folkpensionskostnaderna, medan kommunerna bör svara för de kommunala bostadstill-

läggen. När riksdagen i fjol gjorde detta uttalande anmälde jag en avvikande mening. Jag hävdade för mitt vidkommande, att staten inte bara borde ta bort denna enkrona som i dag ligger på kommunen, utan också svara för det kommunala bostadstillägget i största utsträckning. Jag har nämligen den uppfattningen, att de kommunala bostadstilläggens storlek är beroende inte bara på kommunala beslut, utan också på kommunernas ekonomiska möjligheter att ge tillräckliga kommunala bostadstillägg. Där man har ett svagt skatteunderlag, och för många folkpensionärer är det naturligtvis svårt att få den kommunala ekonomien att förslå till bostadstillägg som är tillräckligt stora. Från den utgångspunkten menar jag att det bör vara en statlig angelägenhet att svara också för de kommunala bostadstilläggen.

Centerpartiets representanter har biträtt utskottets utlåtande denna gång. De har gjort det mot bakgrunden av att 1958 års skatteutjämningskommitté, som i sina tilläggsdirektiv har fått i uppdrag att bland andra saker speciellt uppmärksamma frågan om pensionskostnadernas fördelning mellan stat och kommun, kommer att lägga fram förslag i denna fråga. Skatteutjämningskommitténs förslag är att vänta om någon vecka, och mot den bakgrunden har det för vårt vidkommande inte funnits anledning att anmäla avvikande mening mot utskottets förslag i detta sammanhang. Jag hoppas, herr Adolfsson, att vi ganska snart får tillfälle att redovisa våra ståndpunkter i fråga om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun, framför allt i fråga om pensionskostnadernas fördelning, och det är möjligt att det då blir tillfälle att komma igen. Det är inte säkert att det förslag, som kommer att läggas — därom vet vi ingenting i dag — är helt tillfredsställande ur kommunal synpunkt.

Jag har, herr talman, intet annat yrkande än om bifall till utskottets förslag.

Ang. maximeringen av kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen

Herr ADOLFFSSON (k):

Herr talman! Jag förstår att herr Eric Carlsson kände sig oroad av den attack som jag litet en passant riktade mot centerpartiet i den här frågan. Jag skall inte fördjupa mig ytterligare i saken, utan vill endast konstatera att utskottets utlåtande är enhälligt på denna punkt. Den handling, som har företagits från bl. a. centerpartiets sida i utskottet, väger jag sålunda mot centerpartiets ord. Herr Eric Carlssons hänvisning till 1958 års skatteutjämningskommittés fortsatta arbete anser jag sakna betydelse i detta sammanhang, dels därför att man oavbrutet har hänvisat just till denna kommittés arbete — även vid de tillfällen då herr Eric Carlsson har visat aktivitet i den fråga vi nu diskuterar — och dels därför att jag anser att denna fråga inte bör sammankopplas med det spörsmål som skatteutjämningskommittén har att behandla.

Herr Axel Svensson framhöll i sitt inlägg att statsmakterna redan i princip tagit ställning till frågan om pensionskostnaderna i den meningen att staten bör svara för alla grundpensionskostnader. Den upplysningen var det kanske onödigt att lämna, ty den har vi ju ständigt fått vid läsningen av dokumenten i dessa frågor. En principfråga som jag däremot ville ta upp var den, huruvida staten eller kommunerna skall betala också de kommunala bostadstilläggen. 1960 års beslut var oroadande i den meningen att där ganska kategoriskt uttalades, att kostnaderna för de kommunala bostadstilläggen framdeles helt och hållet skulle bestridas av kommunerna. Detta är en av anledningarna till att jag här från talarstolen har lamenterat en smula i den här frågan, eftersom jag anser att detta är ett felaktigt tillvägagångssätt.

Såväl herr Eric Carlsson som herr Axel Svensson erinrade om att dessa frågor har hänvisats till 1958 års skatteutjämningskommitté. Det må vara utskottets, herr Axel Svenssons och herr

Eric Carlssons rätt att göra den hänvisningen, men vi accepterar inte att frågorna kopplas samman på ett sådant sätt som intentionerna ger vid handen att man tänker göra. 1958 års socialförsäkringskommitté, och alldeles uppenbart också utskottet, anser att kommunerna skall betala kostnaderna för de kommunala bostadstilläggen. Denna ståndpunkt, som riksdagen väl inte har fått ordentligt slutdiskutera, har tydligen förts över också till skatteutjämningskommittén; den ligger alltså i botten för dess arbete. Vi kan inte godtaga en sådan syn på saken, så länge beloppet för folkpensionen inte medger en tillfredsställande försörjning för den som i huvudsak har endast grundpensionen att leva på och lita till. Under sådana förhållanden måste bl. a. kommunala bostadstillägg ges. Det är enligt vår uppfattning — såsom jag också framhöll i mitt tidigare anförande — statens plikt att bestrida dessa kostnader.

Herr Axel Svensson hänvisade till att ATP och andra omständigheter kan komma att leda till en successiv avveckling av de kommunala bostadstilläggen. Jag vill inte bestrida att detta kan komma att inträffa, i takt med den sociala utvecklingen i vårt land, men jag anser inte att det finns någon anledning att nu diskutera denna angelägenhet. Det får vi göra den dag då förhållandena för pensionärerna har blivit så goda, att en tillfredsställande försörjning kan ges utan kommunala bostadstillägg, men man kan måhända ha lov att säga att vägen till detta tillstånd tycks vara mycket lång. Under alla omständigheter bör vi väl inte inrikta vårt handlande i denna fråga med hänsyn tagen till någonting som möjligen kan komma att inträffa i en som vi hoppas ljusnande framtid.

Får jag emellertid, herr talman, tillägga att vi också vill hävda att kommande skatteutjämningsfrågor inte bör ha något samband med hur fördelningen av folkpensionskostnaderna skall

komma att genomföras. Vi tycker inte att dessa frågor hör samman. Denna sak kan enligt vår uppfattning lösas isolerad från de andra frågeställningarna.

Det jag nu sagt har i hög grad adress också till herr Carlsson. Principfrågan är nämligen: vem skall betala, staten eller kommunerna? Skatteutjämningskommitténs utgångspunkt kan däremot med fullt skäl misstänkas vara: vilka kommuner i landet skall betala hela kostnaden för bostadstilläggen, vilka skall betala mycket, och vilka skall betala något mindre? Detta är frågeställningen, och vi vägrar acceptera en sådan grundval för bedömningen och handlandet. Därför kan jag heller inte godta att vår motion avstyrkts med hänvisning till skatteutjämningskommitténs arbete.

Detta är ingen skattefråga i vedertagen bemärkelse utan en fråga om rättvisa stat och kommun emellan när det gäller utgifterna för samhällsändamål. Och det är en fråga om sociala förbättringar, inte en fråga om skatt.

Herr CARLSSON, ERIC, (cp):

Herr talman! Herr Adolfsson försöker göra saken lätt för sig genom att säga, att det saknar betydelse vad en utredning, som skall avlämna sitt betänkande om någon vecka, kan komma att anföra.

Får jag säga till herr Adolfsson att 1958 års skatteutjämningskommitté ju har till uppgift att söka skapa rättvisa mellan kommunerna och deras skattebetalare, söka skapa en bättre tingens ordning i fråga om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Får jag också säga till herr Adolfsson att i de tilläggsdirektiv, som utredningen fick i april månad 1963, utsades att skatteutjämningskommittén också skulle göra en översyn av kostnadsfördelningen i fråga om pensionskostnaderna. Då kan man inte säga som herr Adolfsson vill göra här, att dessa frågor inte har något sammanhang med vad utredningen kommer att föreslå.

Om obligatorisk bostadsförmedling

Det är två skäl, herr Adolfsson, som gjort att jag kunnat ge min anslutning till centerpartiets ställningstagande i denna fråga — dels att skatteutjämningskommittén har fått detta uppdrag, dels att kommittén framlägger sitt betänkande inom en mycket nära framtid.

Min principiella uppfattning har jag, herr Adolfsson, deklarerat vid föregående års riksdag och även i dag. På den punkten har jag ingenting att tillägga. Jag har kvar min uppfattning, och det skall vi återkomma till.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på bifall till de i ämnet väckta motionerna; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning av tredje lagutskottets utlåtande nr 3, i anledning av väckta motioner om domstolsprövning av körkortsindragning, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Om obligatorisk bostadsförmedling

Föredrogs ånyo tredje lagutskottets utlåtande nr 4, i anledning av väckta motioner om obligatorisk bostadsförmedling.

Tredje lagutskottet hade behandlat två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 381 i första kammaren av herrar *Adolfsson* och *Lager* samt nr 457 i andra kammaren av herr *Nilsson* i Gävle *m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådana åtgärder, att förslag till lag om obligatorisk bostadsförmedling kunde föreläggas årets riksdag.

Om obligatorisk bostadsförmedling

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att förevarande motioner, I: 381 och II: 457, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr ADOLFSSON (k):

Herr talman! Jag nödgas utveckla ytterligare litet aktivitet innan sammanträdet slutar, för att säga några ord också om den motion vi framlagt på denna punkt.

Vi har ju begärt en obligatorisk kommunal bostadsförmedling utan att resultatet av pågående utredningar avvaktas. Då svarar utskottet, att frågan om obligatorisk kommunal bostadsförmedling bör bedömas mot bakgrunden av det resultat utredningen kan komma till. Får jag säga att om inte den av oss begärda lagstiftningen hade varit socialt sett så skriande nödvändig och så brådskande som den är, om inte de mer än decennielånga övervägandena av frågan hade ingett oss misstanken att man ingenting vill göra i den riktning vi föreslagit och hyresgäströrelsen i stor utsträckning anslutit sig till, då skulle vi till nöds ha kunnat acceptera denna utskottets skrivning — men också i sådant fall endast till nöds, eftersom utredningsförslags öde ju mestadels är att malas långsamt.

För fjorton år sedan ansåg en utskottsmajoritet obligatorisk kommunal bostadsförmedling angelägen och föreslog, att frågan skulle utredas med en sådan målsättning. Under dessa fjorton år har angelägenhetsgraden ökat mycket starkt, särskilt till följd av de väldiga befolkningsomflyttningarna i vårt land, vilka på många håll ökat bostadsbehovet kraftigt och förvandlat bostadsmarknaden till något som man inte tvekar att kalla för en djungel, där många tigrar går på rov.

Nu hänvisar utskottet till tidigare uttalanden om de olägenheter som uppstår i och med att man genomför obligatorisk kommunal bostadsförmedling. Men hur tungt väger dessa olägenheter

mot de allvarliga sociala missförhållanden som det nuvarande systemet uppammar och medför? Det ena måste väl i rimlighetens namn vägas mot det andra när man talar om olägenheter. Är det inte en olägenhet sju gånger om och mera till, när bostadslösa barnfamiljer t. ex. i min hemstad Göteborg som regel får vänta oftast mer än tre år, och i Stockholm avsevärt längre tid, för att få en modern bostad? Jag talar om bostadslösa barnfamiljer. Folk med sekiner — för all del också folk utan barn — kan utan väntetid köpa sig en boenderätt i den mycket stora del av lägenhetsbeståndet som bostadsförmedlingen inte har något inflytande över. Skall vi tala om administrativa olägenheter, borde vi kanske också tala litet grand om dessa sociala olägenheter och väga dem mot varandra vid ett ståndpunktstagande i denna fråga.

Jag kan inte hjälpa att jag nästan känner ett behov av att tala exalterat när det gäller denna sak, ty jag har studerat tillräckligt av bostadsnöd i bland annat min hemstad för att helt och hållet brista i respekt för hänvisningarna till de påstådda nackdelar i administrativt avseende som obligatorisk bostadsförmedling skulle medföra. Jag ger inte ett vittnen för dessa argument så länge man har dessa sociala nödtillstånd rätt framför sina ögon.

Jag kunde ju illustrera med exempel från Stockholm, men jag håller mig på hemmaplan, ty det är illa nog där också. 60 procent av de tidigare uppförda lägenheterna ligger utanför förmedlingens verksamhetsområde och kontroll, och bland de 70 000 bostadssökandena — och det är inte bara 70 000 personer utan det är deras anhöriga också — finns 6 500 barnfamiljer som saknar egen bostad och som bor Gud vet var, höll jag på att säga, och under omständigheter som måste leda till svåra både fysiska och psykiska skadeverkningar, som kan komma att bestå i decennier framåt och göra människor olyckliga under lika lång tid. Därutöver bor ett

stort antal barnfamiljer i bostäder som jag inte tvekar att beteckna som slum i jämförelse med vad som nu anses vara en god bostadsstandard.

Därför kan jag inte respektera utskottets hänvisning till olägenheterna av en obligatorisk bostadsförmedling. Jag behöver väl inte upplysa utskottet om att detta som jag kortfattat redovisat är lindrigt sagt en olägenhet och en nackdel. Men det är mycket mera, det är ett socialt sett upprörande tillstånd, mot vilket eventuella administrativa olägenheter av obligatorisk bostadsförmedling skulle väga helt enkelt fjäderlätt.

Jag bör väl inte fortsätta detta resonemang längre, men jag kanske får tillägga: Räcker en person under bordet fram några tusenlappar, fem eller tio stycken, för en s. k. möblerad lägenhet med någon gammal schaggsoffa — eller vad det nu är som man vill ha betalt för — så tar denna penningstarka person med fem eller tio tusenlappar utan väntetid den lägenhet som någon av dessa hemlösa barnfamiljer borde ha fått. Den fattiga eller icke penningstarka barnfamiljen är alltså slagen till slant i denna djungel. Bostadsförmedlingen kan i dessa fall ingenting göra. Den kan inte heller ingripa mot att en lägenhet under lång tid står tom i avvaktan på att ännu flera tusenlappar skall erbjudas för den, medan barn är hemlösa eller bor i slumliknande kvarter.

Tredje lagutskottets majoritet skrev för 14 år sedan att allvarliga missförhållanden förelåg på bostadsmarknadens område och väntades bestå under många år. Man var den gången anhängare av att en obligatorisk bostadsförmedling skulle inrättas. Jag vill ha tillagt att missförhållandena inte bara har bestått, utan de har på många håll förvärrats så starkt att jag tycker att jag verkligen har rätt att tala om en djungel och om ett socialt nödtillstånd.

Ja, herr talman, jag har nu endast i största möjliga korthet och utan att använda ett illustrativt språk försökt ex-

Om obligatorisk bostadsförmedling
enplifiera dessa orimliga förhållanden på hyresmarknaden, och fastän jag har underlåtit att använda detta illustrativa språk så borde slutsatsen av vad jag har sagt ändå bli att vi för vår del vägrar att medverka till en ytterligare förhållning av denna fråga. Jag ber därför att få yrka bifall till motionen nr 381 i första kammaren och motionen nr 457 i andra kammaren.

Herr **OHLSSON, EBBE**, (h):

Herr talman! Det är ju inte första gången som riksdagen har anledning att ta ställning till denna fråga om obligatorisk bostadsförmedling. Tanken att införa en sådan obligatorisk bostadsförmedling har hittills alltid avvisats av riksdagen, men sedan två år tillbaka arbetar ju en kommitté som kallar sig för 1962 års bostadsförmedlingsutredning, och den har tilldelats uppgiften att utreda frågan om bostadsförmedlingens organisation och principer. Förra året fick denna utredning ytterligare tilläggsdirektiv, som till större delen faktiskt sammanfaller med de önskemål som årets motionärer har framfört. Nu kan man ju inte här såsom i det förra ärendet åberopa att det inte dröjer mer än en vecka tills utredningen är klar. När det blir kan jag inte säga, men utredningen förväntas i varje fall bli klar före innevarande års utgång. Utskottet anser då med full rätt att något uttalande från riksdagen nu inte är påkallat.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt därunder framkomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu ifrågasvarande utlåtandet hemställt samt vidare på bifall till de i ämnet väckta motionerna; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning av tredje lagutskottets utlåtande nr 5, i anledning av väckt motion om åtgärder mot störande nöjeskörning i tätorter, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Anmälades och bordlades en av herr *Jonasson* under sammanträdet till herr talmannen avlämnad, av honom och herr *Carlsson, Eric*, undertecknad mo-

tion, nr 663, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 46, angående organisationen av centrala folkbokförings- och uppborgsnämnden, m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 13.55.

In fidem
K.-G. Lindelöw

Fredagen den 6 mars

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Justerades protokollet för den 28 nästlidne februari.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 77, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av punkt 5 av anvisningarna till 35 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; samt

nr 78, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 53 § 4 mom. och punkt 10 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

Anmälades och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 82, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 16 juni 1961 (nr 390) om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror, m. m., i vad propositionen hänvisats till lagutskott.

Anmälades och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 83, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 24, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 och 18 §§ lagen den 31 maj 1957 (nr 281) om kommunalförbund; samt

nr 84, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 29, med förslag till lag med vissa bestämmelser om val till riksdagens andra kammare för perioden 1965—1968, jämte i ämnet väckt motion.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet motionen nr 663.

Anmälades och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 47, angående förstatligande av Vetenskapsakademiens forskningsinstitut för experimentell fysik m. m.;

nr 57, angående inrättande av institut för verkstadsteknisk forskning; samt

nr 62, angående utökning av kulturfondens för Sverige och Finland kapital.

Anmäldes och bordlades

utrikesutskottets utlåtande nr 2, i anledning av motioner om en nordisk kärnvapenfri zon;

statsutskottets utlåtanden:

nr 32, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att i vissa fall avstå allmänna arvsfondens rätt till arv, m. m.; samt

nr 33, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtelse av viss kronan tillhörig mark;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 16 juni 1961 (nr 390) om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror, m. m., såvitt propositionen hänvisats till bevillningsutskottet;

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 46 § 2 mom. kommunal-skattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., jämte i ämnet väckta motioner;

nr 12, i anledning av väckta motioner angående förlustutjämning, progressionsutjämning och allmän öppen resultatutjämning; samt

nr 14, i anledning av väckt motion om viss ändring i förordningen med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall;

bankoutskottets utlåtanden:

nr 5, i anledning av framställning av fullmäktige i riksgäldskontoret angående medgivande för riksgäldskontoret att lämna dagslån, m. m.;

nr 6, i anledning av väckta motioner om riktlinjer för lokaliseringpolitiken;

nr 7, i anledning av väckt motion om anordnande av statlig verkstadsindustri i Norrbotten;

nr 8, i anledning av väckta motioner om förstatligande av de privata företagen för kollektiv trafik i Storstockholm;

nr 9, i anledning av väckta motioner om en statlig marklånefond;

nr 10, i anledning av väckta motioner om förstatligande av läkemedelsindustrien, m. m.; samt

nr 11, i anledning av väckta motioner angående utformningen av den statliga ekonomiska företagsamheten;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om krigshjälp;

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om kommunal beredskap m. m.;

nr 13, i anledning av väckta motioner om ersättning för vissa resor enligt lagen om allmän försäkring;

nr 14, i anledning av väckta motioner om ersättning för resor till tandläkare i samband med förebyggande mödravård; samt

nr 15, i anledning av väckt motion om skyddsbestämmelser avseende kemiska preparat inom industrien; även som

tredje lagutskottets utlåtanden:

nr 6, i anledning av väckta motioner angående byggnadsstadgans bestämmelser om avstånd mellan byggnad och tomtgräns, m. m.;

nr 7, i anledning av väckta motioner om förköpsrätt för kommun till tomtmark för bostadsbebyggelse;

nr 8, i anledning av väckta motioner om befrielse från skyldigheten att underrätta grannar m. fl. om byggnadslov;

nr 9, i anledning av väckta motioner angående nedsättningen hos KB av expropriationsersättning; samt

nr 11, i anledning av väckta motioner om ett enhetligt register för landets fastigheter.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 14.08.

In fidem

Fritz af Petersens